

Využívání služeb Rodinného centra Kaštánek matkami

Magdaléna Baklíková

Bakalářská práce
2016

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Magdaléna Baklíková**
Osobní číslo: **H13002**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Využívání služeb rodinného centra Kaštánek matkami**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti rodiny, mateřských center a rodinného centra Kaštánek.
Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.
Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníku.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

GJURIČOVÁ, Šárka a Jiří KUBIČKA. Rodinná terapie : systemické a narativní přístupy 2., doplněné a přepracované vydání. Praha: Grada Publishing, a. s., 2009. ISBN 978-80-247-2390-7.

PLAŇAVA, Ivo. Manželství a rodiny. Brno: Doplněk, 2010. ISBN 80-7239-039-2.

PROCHÁZKA, Miroslav. Sociální pedagogika. Praha: Grada Publishing, a. s., 2012. ISBN 978-80-247-3470-5.

REICHEL, Jiří. Kapitoly metodologie sociálních výzkumů. Praha: Grada Publishing, a. s., 2009. ISBN 978-80-247-3006-6.

VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Eva Šalenová

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

9. prosince 2015

Termín odevzdání bakalářské práce:

27. dubna 2016

Ve Zlíně dne 9. prosince 2015

doc. Ing. Anežka Lengátová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 25.4.2016

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

⁽¹⁾ Vysoká škola nezávisle zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Diverzační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdání uchazečem k obhajobě musí být sáz nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výtisky, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezahrnuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užívá-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odporčí-li autor takového díla účelů vyučení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybnějiho projevu jeho vůle a soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přiblíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá tématem mateřských center, která svým působením podporují matky setrvávající na mateřské/rodičovské dovolené. Poskytují prostor pro sdílení a aktivní trávení volného času, a tím působí preventivně proti sociální izolaci a patologickým jevům. Teoretická část práce je rozdělena do tří kapitol. První kapitola se zaměřuje na rodinu a její proměny v čase. Kapitola je doplněna souvisejícími pojmy, jako jsou rodina s více dětmi, rodičovství, mateřská a rodičovská dovolená a sociální izolace. Druhá kapitola popisuje mateřská centra, jejich činnosti a jejich vznik v České republice. Popisuje organizaci, která v ČR sdružuje mateřská centra, a to Síť mateřských center. Zaměřuje se na pojem úzce spjatý s mateřskými centry, a to volný čas. Práce zde také nabízí informace o zakladatelce mateřských center v ČR, Rút Kolínské. Třetí kapitola se zaměřuje na činnost Rodinného centra Kaštánek Valašské Klobouky, z. s. Popisuje konkrétní služby centra. Zabývá se klienty centra a pověřením centra k výkonu sociálně - právní ochrany dětí dle souvisejícího zákona. Praktická část práce pomocí dotazníkového šetření zkoumá využívání služeb Rodinného centra Kaštánek matkami. Výzkum si klade za cíl zjistit, jaké služby jsou matkami využívány nejvíce, jak často do centra docházejí a jaká je jejich spokojenost se službami.

Klíčová slova: Rodina, proměny rodiny, rodina s více dětmi, rodičovství, mateřská/rodičovská dovolená, sociální izolace, mateřské/rodinné centrum.

ABSTRACT

This bachelor study – work follows up the topic of maternity centres, which are supported by mothers on maternity/parental leave. These centres provide space for sparing and active free time spending, and so také the precautions against social isolation and patologic effects. The teoretici parto of this study is dividend into free chapters. The first charter is focusedon the family and its ganges at time. This charter is addend with the related terms like: family with more children, maternity and parentel leaveand social isolation. The second part describes maternity centres, their activity and their formativ in the Czech Republic. It describes the organization, which unifies maternity centres, and i tis The Net of Maternity Centres. It focuses on very tightly term for maternity centres and i tis free time. This study also brings some informatik about Rút Kolínská, the founder of Maternity Centres in our country. The third chapter is concentrated on the aktivty of Family Center Kaštánek Valašské Klobouky, z. s. This part describes concrete services of this Centre. It pursues the centre clients and commisioning Centre to social - legal the protection of children accordng the law. The practical partof this study uses the questionnaire to discover the Family centre Kaštánek in the matter of service using by mothers. The research goal is to discover which services mothers use most, how often They visit the centre and how They are satisfied with the services.

Keywords: Family, the changes of the family, the family with more children, the parenthood, maternity/parental leave, the social isolation, the Maternity/Family centre.

Tímto chci vyjádřit poděkování vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Evě Šalenové za odborné vedení, pomoc a ochotu.

Dále mé poděkování patří vedoucí Rodinného centra Kaštánek Valašské Klobouky, z. s., Mgr. Markétě Šobáňové za poskytování informací a ochotu pomoci.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	11
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 RODINA	14
1.1 PROMĚNY RODINY V ČASE.....	15
1.2 RODINA S VÍCE DĚTMI	16
1.3 RODIČOVSTVÍ.....	17
1.3.1 Mateřství	17
1.3.2 Otcovství	18
1.4 MATEŘSKÁ A RODIČOVSKÁ DOVOLENÁ.....	18
1.4.1 Otcovská dovolená	20
1.5 SOCIÁLNÍ IZOLACE	20
1.5.1 Klaustrace.....	21
2 MATEŘSKÉ CENTRUM	22
2.1 VZNIK MATEŘSKÝCH CENTER V ČESKÉ REPUBLICE	24
2.1.1 Síť mateřských center.....	24
2.1.2 Rút Kolínská.....	25
2.2 MATEŘSKÉ CENTRUM A VOLNÝ ČAS.....	26
3 RODINNÉ CENTRUM KAŠTÁNEK VALAŠSKÉ KLOBOUKY, Z. S.	28
3.1 SLUŽBY RODINNÉHO CENTRA KAŠTÁNEK, Z. S.....	29
3.1.1 Dětský lesní klub Vrběnka	31
3.1.2 Kurzy Rodinného centra Kaštánek, z. s	32
3.1.3 Svépomocné skupiny	32
3.1.4 Klient Rodinného centra Kaštánek, z. s.	32
3.2 POVĚŘENÍ RODINNÉHO CENTRA KAŠTÁNEK, Z. S. K VÝKONU SOCIÁLNĚ- PRÁVNÍ OCHRANY.....	33
3.3 ZAJIŠŤOVÁNÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ	33
II PRAKTICKÁ ČÁST	35
4 VYUŽÍVÁNÍ SLUŽEB RODINNÉHO CENTRA KAŠTÁNEK MATKAMI	36
4.1 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	36
4.2 VÝZKUMNÉ CÍLE	36
4.3 VÝZKUMNÝ SOUBOR	37
4.4 TECHNIKA SBĚRU DAT	37
5 ANALÝZA DAT	38
5.1 IDENTIFIKAČNÍ POLOŽKY.....	38
5.2 HLAVNÍ POLOŽKY.....	41
5.3 INTERPRETACE DAT	60
5.4 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	62
ZÁVĚR	64
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	65
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	68

SEZNAM GRAFŮ	69
SEZNAM PŘÍLOH.....	70

ÚVOD

Narození dítěte přináší rodičům mnoho pozitivních zkušeností a krásných zážitků, toto období bývá ale také často spojováno se změnou životního stylu, se změnou partnerského vztahu, s ekonomickou situací a s omezením sociálních kontaktů. Rodičovská role je rolí nezrušitelnou a vyžaduje vysokou míru zodpovědnosti. Dítě vyžaduje celodenní péči a pozornost rodiče. Partnerský vztah rodičů je v tomto období upozaděn a ústředním tématem se stává dítě. Proto se v období setrvání s dítětem na rodičovské dovolené mohou u matek či otců objevovat pocity osamělosti. Rodič, který setrvává s dítětem na rodičovské dovolené, často omezuje své sociální kontakty z dřívějších časů a plně se věnuje dítěti. Toto však může zapříčiňovat pocity osamění a sociální izolaci. Aby k těmto problémům nedocházelo a rodiče mohli aktivně trávit volný čas a přitom být se svým dítětem, nabízí své služby mateřská/rodinná centra. Mateřská a rodinná centra jsou tedy hlavním tématem, kterým se bude tato bakalářská práce věnovat. Tato centra prostřednictvím služeb, které nabízejí, poskytují rodičům s dětmi bezpečný prostor pro sdílení zkušeností, problémů a dalších záležitostí týkajících se rodinného života, podporu a pomoc.

Teoretická část práce se věnuje tématu rodiny, jejíž výchovné působení je předmětem sociální pedagogiky. Vysvětluje pojem rodičovství, mateřská a rodičovská dovolená a definuje sociální izolaci. Mateřská centra, která představují možnost, jak aktivně trávit volný čas, a vyhnout se tak osamocení a sociální izolaci, jsou definována ve druhé kapitole teoretické části, která také objasňuje vznik mateřských center v České republice a představuje ústřední postavu, která se o vznik prvního mateřského centra u nás zasadila, Rút Kolínskou. S tématem mateřských center se také úzce pojí pojem volný čas. Centra mají svou činností přispívat k smysluplnému a aktivnímu trávení volného času rodičů i dětí. Třetí kapitola se věnuje konkrétnímu centru, a to Rodinnému centru Kaštánek Valašské Klobouky, z. s. a službám, které toto centrum nabízí.

Výzkumná část bakalářské práce je zaměřena na matky, které navštěvují Rodinné centrum Kaštánek, z. s. Prostřednictvím dotazníkového šetření bylo zjišťováno, jaké služby matky využívají nejvíce, jak často do centra docházejí a jaká je jejich spokojenost s nabízenými aktivitami. Výzkum si také kladl za cíl identifikovat nejčastější důvody, proč matky centrum navštěvují a zjistit, zda si matky uvědomují, že mateřské/rodinné centrum je předně určeno jim a ne dětem.

Mateřská/rodinná centra představují pro rodiče jednu z nejvhodnějších možností, jak trávit volný čas aktivně v kolektivu ostatních rodičů a být přitom se svým dítětem. Současní rodiče vychovávají příští generaci, pokud budou tito rodiče nešťastní, nebudou smysluplně trávit volný čas, nebudou se moci realizovat a budou žít v sociální izolaci, také jejich výchovné působení na děti nebude řádné a nebudou tedy schopni vychovávat další zdravou generaci. Z těchto důvodů považujeme za nutné věnovat pozornost právě mateřským/rodinným centrům.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 RODINA

Rodina jako výchovné prostředí je předmětem sociální pedagogiky, proto se v následující kapitole zaměříme na definici rodiny a její nynější podobu, protože v současné době často hovoříme o krizi rodiny a považujeme tedy za vhodné poukázat na to, jak se tradiční rodina liší od té současné a jaké změny pro členy rodiny to přináší.

Rodinu je možné z hlediska její dominantní role definovat jako strukturovaný celek, jejíž smysl, účel a náplň spočívá v utváření relativně bezpečného a stabilního prostoru a prostředí pro sdílení, reprodukci a produkci života lidí (Plaňava cit. dle Procházka, 2000).

Velký sociologický slovník (1996, s. 940) vymezuje rodinu jako „původní a nejdůležitější skupinu a instituci, která je základním článkem sociální struktury i základních ekonomickou jednotkou a jejímiž hlavními funkcemi je reprodukce trvání lidského biologického druhu a výchova, resp. Socializace potomstva, ale i přenos kulturních vzorů a zachování kontinuity kulturního vývoje.“

Rodina je také popisována jako společenství osob, které jsou spojeny, jak pokrevním, tak nepokrevním vztahem, např. manželstvím, či jinou formou právního vztahu. Členové tohoto společenství se pak identifikují jako jedna společenská jednotka (Smutková 2007, s. 15).

Jak uvádí Matoušek (1997, s. 8) je rodina „unikátní a nenahraditelnou institucí proto, že nejlepším možným způsobem spojuje specifické a univerzální. Bez osobního, vysoce angažovaného zaujetí rodičů na osudu dětí by se děti vychovat nedaly. Bez respektu k danému stavu společnosti a jejím potřebám rovněž ne“.

Rodina je velmi významnou institucí v mnoha oblastech, především v péči o děti. Dle Smutkové (2007, s. 16) není rodina jedinou institucí péče o děti, nicméně je institucí jedinečnou.

Právní řád České republiky neobsahuje jednotnou definici rodiny, avšak lze předpokládat, že za rodinu je považováno společenství osob, spojených manželstvím a tomuto soužití se poskytuje podpora, která má být směřována k dětem, starým lidem, či osobám se zdravotním postižením (Smutková 2007, s. 14-16).

Smutková (2007, s. 14) uvádí, že „na rodinu můžeme pohlížet z mnoha různých úhlů pohledu, a to v závislosti na tom, jaké charakteristiky existence a fungování rodiny jsou pro nás důležité.“ Jednotliví odborníci popisují rodinu z pohledu jejich zaměření, a tak se

dá předpokládat, že existuje mnoho definic rodiny a tyto definice se mohou také různit v kulturním a společenském kontextu. V definicích se pak odráží postavení rodiny ve společnosti, podílení se na trhu práce, či počet jejích členů.

Jak můžeme vidět v předchozím shrnutí definic, na rodinu lze pohlížet z mnoha pohledů, avšak co je pro definice rodin často společné a stěžejní, je její nenahraditelnost a důležitost v procesu socializace a výchovy jejích členů.

1.1 Proměny rodiny v čase

Jak uvádí (Smutková 2007, s. 16) „rodina jako společenská instituce prošla v našem společensko-kulturním okruhu za dobu své existence vývojem, ve kterém můžeme sledovat tři základní vývojové etapy. Hovoříme o rodině tradiční, moderní a postmoderní.“

Rodina tradiční zahrnuje více generací, role členů jsou vysoce hierarchizované a rodina zabezpečuje existenci členů ve všech směrech. V čele rodiny stojí muž – otec. Společenské zakotvení rodiny je ovlivněno náboženským vnímáním světa. O založení tradiční rodiny nerozhodovali svobodně její členové, základem byl zájem orientačních rodin, ze kterých manželé pocházeli a zájem celé společnosti. Tyto aspekty zaručovaly tradiční rodině vysokou stabilitu.

Moderní rodina je založena na soužití rodičů a jejich dětí. Rodina již vzniká na základě svobodné volby obou manželů. Role jednotlivých členů jsou specializované a rodina již nezabezpečuje existenci svých členů tak komplexně, jako rodina tradiční. V čele rodiny již nestojí výhradně muž – otec. Společenské zakotvení má spíše občanský charakter a náboženský základ a fungování rodiny se vytrácí.

Postmoderní rodina již není zakládána převážně z důvodu reprodukce a výchovy potomstva. Má vysoce individualizovanou strukturu a zabezpečuje spíše citové potřeby členů. Již není založena na existenci silné autority (Smutková, 2007, s. 16 – 19).

Charakteristickým rysem západoevropské rodiny je hnutí za emancipace žen, společenský blahobyt a postmoderní světonázorové klima. Dalšími charakteristickými rysy postmoderní rodiny je předávání zodpovědnosti za výchovu, vzdělávání, péči o nemocné, zdravotně postižené a staré lidi státu. Rodina neúplná, rodina tvořená homosexuálním párem, rodina, jejíž členové jsou pohlceni zaměstnáním – tyto nové formy rodiny kladou nové nároky na své členy. Avšak ve všech typech rodin stále prosvítá tradiční pravzor s odlišenými rolami rodičů (Matoušek cit. dle Smutková, 1997, s. 32).

Současná situace rodiny je označována jako její krize, je to zdůvodňováno vysokou rozvodovostí, zvyšujícím se počtem dětí narozených mimo manželství, zvyšováním počtu neúplných rodin, zvyšujícími se počty dětí trpících syndromem CAN, jejich kriminalitou, agresivitou a dalšími patologickými jevy. Zdůrazňuje se zde také vysoká míra nezaměstnanosti a s ní spojené ekonomické a bytové problémy (Procházka, 2012, s. 112). Pod ekonomickým, kulturním a demografickým tlakem se také instituce manželství stává zranitelnější. Mění se struktura manželského soužití, ale také i její funkce. Manželství nahrazují různé formy partnerského soužití, které se sňatkem nepočítají (Chaloupková, Šalamounová a Mareš cit. dle Sirovátka, 2004). Partneři se méně soustřeďují na plození dětí a jejich výchovu. Rodičovství je odsunuto do vyššího věku partnerů. Počet dětí v rodině se snižuje (Sirovátka a kol., 2006, s. 167). Krize současné rodiny zasahuje především do oblasti funkcí rodiny, kdy rodiny nejsou tyto funkce schopny kvalitně naplňovat (Procházka, 2012, s. 112).

1.2 Rodina s více dětmi

Následující kapitola se věnuje tématu vícečetných rodin, jelikož z dat Českého statistického úřadu vyplývá, že oblast mikroregionu Valašsko - Klobucko se vyznačuje vysokou mírou plodnosti žen, a to zejména žen nábožensky orientovaných.

Náboženská víra tradičně ovlivňuje počet dětí, které ženy za život porodí. Zejména u žen římskokatolického vyznání je podstatně méně žen bezdětných či žen s jedním dítětem a více žen s větším počtem dětí. S ohledem na postavení a váhu římskokatolické církve u věřících osob spolu s negativním postojem k antikoncepci a plánovanému rodičovství se tyto souvislosti projevují v tom, že nejvyšší plodnost je zaznamenána právě u žen hlásících se k této církvi (Český statistický úřad, 2011).

Dle údajů Českého statistického úřadu získaných při sčítání lidu, bytů a domů v roce 2011 je patrné, že relativně nejvyšší počet věřících obyvatel je tradičně v moravských krajích. Téměř polovina osob, které uvedli svou příslušnost k římskokatolické církvi, trvale pobývají v kraji Jihomoravském, Moravskoslezském a Zlínském. Nejvyššího podílu věřících hlásících se k této církvi na celkovém počtu obyvatel kraje dosahoval Zlínský kraj. Nejvíce obcí s nejvyššími hodnotami religiozity se nachází v mikroregionech Uherský Brod a Valašské Klobouky (Český statistický úřad, 2011).

Z těchto dat je patrné, že ženy žijící v mikroregionu Valašské Klobouky se vyznačují vysokou mírou plodnosti a to v závislosti na jejich náboženském vyznání, konkrétně na vyznání římskokatolickém.

V České republice se většinou považuje za ideál mít děti dvě, a to nejlépe chlapce a dívku. Na dvě děti jsou také určeny průměrné rodinné byty, stoly v restauracích, či osobní automobily. Panuje zde také představa, že dvě děti se dají zvládnout i za předpokladu, že oba rodiče jsou zaměstnáni (Labusová, 2007).

Labusová (2007) uvádí, že lidé pocházející z vícečetné rodiny obvykle inklinují k zakládání početnějších rodin i jedináčkové v roli rodiče také častěji zakládají početnější rodinu.

Dnešní rodiče by jistě namítli, že mít více dětí je ekonomicky náročné, avšak sociální výhody četnějšího sourozenectví jasně vítězí nad ekonomickými aspekty (Matoušek cit. dle Labusová, 2007).

1.3 Rodičovství

Jak uvádí Vágnerová (2000, s. 344, 348) „rodičovská role je důležitou součástí identity dospělého člověka.“ Jedná se o roli primárně biologicky podmíněnou a o psychicky a sociálně významnou. Vliv rodičovské role na osobnost, emoční prožívání a uvažování člověka i na mezilidské vztahy je značný. Rodičovství se považuje za přirozené až samozřejmé vyústění manželství, zejména pak mateřská role je společensky vysoce ceněna. Rodičovská role je jediná nezpochybnitelně nadřazená, nese s sebou znak, kterým je odlišná od ostatních rolí a to, že není vratná. Dítě je k rodiči připoutáno specifickou a nezrušitelnou vazbou. Tato role vyžaduje změnu životního stylu a klade důraz na zodpovědnost, přináší ztrátu relativní volnosti. Po narození prvního potomka dochází k oboustranné adaptaci a k rozvoji základního vztahu mezi rodiči a dítětem.

1.3.1 Mateřství

„Pro správný rozvoj mateřského chování je citlivé období těsně po narození dítěte. Matka je díky hormonálním změnám v těhotenství a během porodu predisponována k specifickému chování k dítěti.“ Mateřské chování se rozvíjí v raném kontaktu s novorozencem. Matka má po porodu vrozenou potřebu pozorovat dítě, komunikovat s ním a dokáže obratně reagovat na jeho potřeby (Gjuričová cit. dle Vágnerová, 1997).

Dobrá matka je ve své roli šťastná a péče o dítě a dítě samotné ji má naplňovat pouze pozitivními city. Tato představa je však ve skutečnosti často vyvrácena. Mateřství přináší také problémy, jako jsou únava, frustrace či stereotyp. Rozpor mezi představou a realitou často vyvolává pocity zklamání a viny (Gjuričová cit. dle Vágnerová, 1997).

1.3.2 Otcovství

Otcové jsou ve své roli ve srovnání s matkami znevýhodněni, protože s dítětem nejsou v takové míře svázáni biologicky. Panuje také představa, že otec nemá pro dítě takový význam, jako matka. Avšak i otcové dovedou s novorozencem navázat kontakt a reagovat na jeho potřeby. Ani sociokulturní tradice otce příliš nepodporuje. Pokud blízké okolí otce od péče o narozené dítě odrazuje, může se podle toho začít chovat a do péče o dítě se bude přinejmenším méně zapojovat. Mladý otec často neví, jak o dítě pečovat a co od něj partnerka očekává. Mladé matky často neočekávají, že by otec pečoval o novorozence, ale očekávají pomoc a citovou účast a podporu, jak v době porodu, tak i po narození dítěte (Vágnerová, 2000, s. 353).

Role otce a matky jsou tradičně vymezeny jako nezaměnitelné role s rozdílnými úkoly, povinnostmi a zodpovědností. Tradiční otcovství bylo spíše zprostředkováno matkou, tím jak o otci dítěti vyprávěla. Moderní otec by měl mít s dítětem přímý vztah (Holubová cit. dle Maříková a kol., 2011).

1.4 Mateřská a rodičovská dovolená

Pojem dovolená evokuje čas oddechu či dobrovolné provádění člověku příjemných činností. To se však nedá tvrdit o situaci, která je označována jako mateřská/rodičovská dovolená. Rodiče, kteří setrvali s dítětem na rodičovské dovolené, dospěli často k závěru, že se rozhodně o dovolenou nejedná. Toto období je totiž jedno z nejnáročnějších, jak fyzicky, psychicky, tak časově. Prožívání v období péče o dítě je individuální, ale dá se jen stěží říci, že by se rodič na rodičovské dovolené rekreoval. Proto výraz „dovolená“ není zcela na místě (Křížková a kol, 2008, s. 76 – 77).

Mateřská dovolená neboli doba pobírání peněžité pomoci v mateřství spadá do dávkového systému nemocenského pojištění. Systém nemocenského pojištění České republiky je určen osobám výdělečně činným, které při ztrátě příjmu z důvodu sociálních událostí, kterými jsou např. dočasná pracovní neschopnost z důvodu nemoci, úrazu či karantény, ošetřování nemocného člena rodiny či těhotenství, mateřství a péče o dítě,

zabezpečuje peněžitými dávkami. Nemocenské pojištění je upraveno zákonem č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Základní podmínkou nároku na peněžitou pomoc v mateřství je účast pojištěnce na pojištění alespoň po dobu 270 kalendářních dní v posledních dvou letech přede dnem nástupu na peněžitou pomoc v mateřství. Dnem nástupu se rozumí den, kdy počíná 6. týden před očekávaným dnem porodu. Nárok na dávku má také žena, která nastoupí na mateřskou dovolenou po skočení pojištění a to v ochranné lhůtě. Ochranná lhůta u žen, jejichž pojištění skončilo v době těhotenství, činí 180 kalendářních dnů ode dne zániku pojištění, pokud však pojištění trvalo kratší dobu, činí ochranná lhůta jen tolik kalendářních dnů, kolik dnů pojištění trvalo. Do doby účasti na pojištění se zahrnuje také doba studia na střední, vyšší odborné nebo vysoké škole nebo na konzervatoři, které je považováno za přípravu na budoucí povolání a je zdárně ukončeno. Podpůrčí doba, tedy doba poskytování dávky trvá 28, popřípadě až 37 týdnů, pokud žena porodila více dětí, nebo se jedná o ženu osamělou. Nárok na peněžitou pomoc v mateřství má také otec dítěte, nebo manžel ženy, která dítě porodila, pokud s ní uzavře písemnou dohodu, že o dítě bude pečovat. Výše peněžité pomoci v mateřství tvoří 70% denního vyměřovacího základu (Česká správa sociálního zabezpečení, 2015).

Rodičovský příspěvek je jednou z dávek státní sociální podpory. Systém státní sociální podpory je upraven zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Systém poskytuje dávky osobám ve společensky uznaných sociálních situacích, kdy stát skrze jejich vyplácení z části přebírá spoluzodpovědnost za vzniklou sociální situaci. Rodičovský příspěvek je určen rodiči, který po celý kalendářní měsíc osobně, celodenně a řádně pečuje o dítě, které je v rodině nejmladší, a to nejdéle do 4 let věku dítěte. Celková částka rodičovského příspěvku je 220 000Kč. Pro stanovení nároku a výše rodičovského příspěvku je rozhodující výše denního vyměřovacího základu pro stanovení peněžité pomoci v mateřství nebo nemocenské v souvislosti s porodem nebo převzetím dítěte podle zákona o nemocenském pojištění. Pokud lze jednomu z rodičů stanovit k datu narození dítěte 70 % 30násobku denního vyměřovacího základu, rodič si může stanovit výši a tím také délku doby pobírání rodičovského příspěvku (Integrovaný portál MPSV, 2016).

1.4.1 Otcovská dovolená

Otcovská dovolená se běžně vyskytuje ve vyspělých zemích světa, avšak Česká republika stále patří mezi země, kde otcovská dovolená není uznána. V Evropských zemích se doba otcovské dovolené pohybuje okolo 14 dní. O zavedení otcovské dovolené se v České republice diskutuje již mnoho let, v současnosti Ministerstvo práce a sociálních věcí předpokládá její zavedení na rok 2017. Dle návrhu novely zákona o nemocenském pojištění by mohli otcové nastoupit na týdenní otcovskou dovolenou do doby šesti týdnů po narození dítěte. Pokud byli otcové účastní na nemocenském pojištění, budou mít nárok na OD stejně tak, jako ženy na Peněžitou pomoc v mateřství, a to 70% denního vyměřovacího základu (Aktivní otcovství, 2016).

1.5 Sociální izolace

Domníváme se, že je více jak nutné zabývat se sociální izolací, ke které může docházet v souvislosti s rodičovstvím. V následující kapitole obecně definujeme sociální izolaci a poté specifický druh sociální izolace, ke kterému může docházet, když se matka nachází s dítětem na rodičovské dovolené a výrazně omezí sociální kontakty, tzv. klaustraci.

„Izolace se projevuje většinou ve třech oblastech, může jít o izolaci sociální (člověk nekomunikuje s jinými osobami), emocionální (člověk nemůže sdílet pocity, potřeby, touhy) a kognitivní“ (Davies a Neal cit. dle Ocisková a Praško, 1995).

Při izolaci sociální dochází k odcizení a odloučení individua společnosti (Hartl a Hartlová cit. dle Ocisková a Praško, 2009).

Primárním významem pojmu sociální izolace se rozumí absence sociálních kontaktů v oblasti interpersonálních vztahů. Ze strany společnosti vůči jedinci je to vědomé vyčlenění jedince ze společnosti. V opačném případě se jedná o strach, úzkost a odpor z mezilidské komunikace, často proto, že jedinec předpokládá zraňování, znevažování, či jiné ponižování ze strany společnosti (Osicková a Praško, 2015, s. 40).

Sociální izolací rodiny se rozumí izolovanost rodiny, která se projevuje ve výrazném omezení sociálních kontaktů, tedy kontaktů s příbuznými a přáteli, jinými rodinami, organizacemi a společensko – kulturními zařízeními (Kot'a a kol., 2013, s. 75).

„Při dlouhodobějším setrvání v domácím prostředí, jakým rodičovská dovolená nepochybně je, hrozí pocity sociální izolace.“ Žena na rodičovské dovolené je převážně v kontaktu se stejnými lidmi, a to především s jinými matkami, kdy hlavním tématem

rozhovorů jsou děti a problémy spojené s rodičovstvím. Proto je důležité, aby žena trávila také čas ve společnosti jiných lidí, vyrazila občas za kulturou, za sportovními aktivitami či věnovala čas jen sama sobě. Důležité také je, aby věnovala čas svému partnerovi. Příjemným zpestřením času stráveného s dítětem je jistě pravidelná návštěva mateřského centra. Každá strávená chvíle mimo domov a občas bez dítěte je vytrhnutím ze stereotypu (Nebesová, 2005).

1.5.1 Klaustrace

Tento pojem zavedl do našeho písemnictví primář Plzák, označoval jím přílišnou uzavřenost partnerského soužití a výrazné omezení kontaktů s okolím. Většinou je tato uzavřenost vynucená, nikoli dobrovolná. Klaustrace je jak jednostranná, tak oboustranná. Někdy je vynucena objektivními okolnostmi, jindy partnerem. Za objektivní okolnosti můžeme považovat zdravotní stav, věk, či neutěšená finanční situace. Pak jde ovšem o klaustraci oboustrannou, zatímco partnerem vynucená bývá často pouze jednostranná. S jednostrannou klaustrací se velmi často setkáváme právě v období mateřské či rodičovské dovolené. Otázkou je, zda je vždy vynucená. I dnes jsou ještě totiž ženy, pro něž je mateřství posvátným posláním a jakékoli odloučení od dítěte vnímají jako cosi nepatřičného. Možná jsou s touto volbou spokojené a jen málokterý muž bude takovou ženu pak z domu vyhánět. Přesto je sporné, zda právě tento model je pro soužití zdravý. Pokud vyhovuje oběma partnerům, tak ano, ale je zde jistá rezerva. V současné době je však typičtější stav, kdy by se žena své klaustrace ráda zbavila, ale není jí to partnerem dáno. Oboustranná klaustrace může vést k ponorkové nemoci a jednostranná vyvolává téměř vždy pocit nerovnosti a následné soupeření. Obecně platí, že je dobré, pokud si oba partneři udržují i v tomto obtížném období přiměřenou míru kontaktů i mimo rodinné prostředí (Šmolka, 2011, s. 76, 77).

Sociální izolace představuje velmi závažný problém, nejen pro samotné matky na rodičovské dovolené, ale také pro partnerské soužití a v důsledku pro celou rodinu. Sociální izolace neohrožuje jen matky, které setrvávají s dítětem doma, ale také další skupiny osob, jako jsou zdravotně znevýhodnění, duševně nemocní či senioři. Proto je vždy nutné věnovat pozornost všem skupinám osob, které jsou sociální izolací ohroženy.

2 MATEŘSKÉ CENTRUM

Období, kdy matky setrvávají s dítětem na mateřské a poté na rodičovské dovolené jistě přináší mnoho krásných chvil a pozitivních zkušeností, avšak toto období také může přinášet stereotyp. Hlavní úlohou v tomto období je pro matku péče o dítě a o domácnost a tento kolotoč trvá po dobu mnoha měsíců. Matky s malými dětmi často omezí své sociální kontakty na minimum, a pokud se matka dostane do společnosti, většinou je to společnost ostatních maminek, kdy je ústředním tématem rozhovorů dítě a problémy spojené s mateřstvím. V takovýchto případech se u matek může objevit sociální izolace. V období péče o malé dítě může také docházet k odcizení rodičů, z důvodu, že v rodině je také dítě ústřední tématem a partneři mohou zapomenout na důležitost jejich vlastního soužití.

Aby k těmto problémům nedocházelo a ženy se mohly realizovat, mít s sebou své dítě, sdílet své zkušenosti, naučit se novým dovednostem, dozvídat se nové informace, a nezabředávaly tak do stereotypu, nabízejí svoje služby mateřská nebo rodinná centra.

Mateřská či rodinná centra spadají do neziskového sektoru. Poskytují bezpečné zázemí rodinám s dětmi ke sdílení, podpoře a kooperaci. Jedním ze základních poslání mateřských center je prevence patologických jevů, které se mohou vyskytovat v rodině a prevence sociální exkluze. V neposlední řadě se mateřská centra snaží o podporu mezigeneračních vztahů a snaží se působit na všechny věkové skupiny. Snaží se o zlepšování podmínek a vztahů v místní komunitě, k integraci odlišných a podporují participaci členů komunity na společenském dění. Sociální práce v mateřských centrech spočívá na principu svépomocných skupin, které uplatňují principy vzájemného naslouchání, vzájemného poradenství, vzájemné svépomoci a učení se navzájem (Síť mateřských center, 2009).

Jak uvedla Rút Kolínská (1995, s. 20 – 21) ve zpracování překladu „Mütter im Zentrum Mütterzentrum“, mateřská centra jsou určena předně matkám, avšak sami matky často uvádějí, že na prvním místě jsou děti. Matky by měly v mateřském centru najít podporu a uskutečňovat své zájmy. Mateřská centra se řídí rytmem soužití matek s dětmi, není stanoven pevný časový řád a každý může centrum navštívit, kdy mu to zapadá do jeho vlastního rodinného rytmu, avšak nabízí také pravidelné aktivity, které probíhají v určeném čase. Pro trávení volného času je často pro matky rozhodující možnost mít s sebou své dítě a nezabývat se stresem se sháněním hlídání, proto jsou mateřská centra jednou z nejvhodnějších možností. Podstatnou částí dění v mateřských centrech je, že děti zažívají

své matky v zodpovědné roli mimo rodinu. Mateřská centra podporují matky v pozitivním uplatňování jejich kompetencí a schopností.

Šobáňová (2016) vidí hlavní přínos mateřských center v prevenci patologických jevů, které u matek vznikají v důsledku odkladu mateřství. Uvádí, že matky, které již mají silně vybudovaný život, kariéru a jsou do jisté míry egoistické, musí po narození dítěte od základů vystavět svou roli, identitu a postavení. Tuto situaci ženy často nezvládají, propadají závislostem nebo se u nich objevují suicidální sklony. Aby k těmto rizikovým jevům nedocházelo, nabízí své služby mateřská centra, která se na prevenci rizikového chování v rodině zaměřují. Nabízené aktivity, které učí rodiče využívat svůj volný čas, ale i čas strávený s dítětem smysluplně.

Rút Kolínská prostřednictvím odborného časopisu *Máma a já* (2015) vyslovila důvody, proč je dobré navštívit mateřské centrum a to nejen pro matky, ale i pro otce. Jako jeden z prvních důvodů uvedla sdílení starostí i radostí a možnost mít se na koho obrátit. Když rodič setrvává dlouhé dny s dítětem doma, každodenní problémy starosti ho mohou začít ubíjet a začne ho tížit samota. Ne každý se s tímto dokáže vyrovnat a může propadat až do závislosti na alkoholu. Proto mateřská centra poskytují prostor pro sdílení a komunita, která se kolem mateřských center vytváří, si dokáže vzájemně pomoci. Centra rovněž navštěvují odborníci, kteří poskytují odbornou pomoc. Dalším důvodem jsou děti, které se setkávají s jinými dětmi, zvykají si na to, jak vycházet s ostatními s pocitem bezpečí, protože rodič je jim v centru většinou na blízku. Děti se učí samostatnosti, což přináší snadnější přechod dítěte do mateřské školy. Prostřednictvím absolvování programů v centrech zlepšují rodiče své schopnosti a dovednosti a posilují tak své rodičovské kompetence, tedy způsobilost rodiče k rodičovství. Osamění se netýká jen rodičů na rodičovské dovolené, ale i seniorů. Prarodiče stále zůstávají rodiči a posilování mezigenerační soudržnosti je běžným posláním mateřských center. Dalším důvodem, proč by zejména matky měly mateřské centrum navštívit, je udržování si pracovních návyků, tedy pravidelné docházení do centra a aktivní zapojování se do dění v centru. Matky po rodičovské dovolené stále ještě patří mezi nejohroženější skupiny na trhu práce. Mateřská centra také často nabízejí vzdělávací aktivity, které připravují na návrat do zaměstnání. „Ruka, která hýbe kolébkou, hýbe celým světem“ - motto Sítě mateřských center odráží přínos mateřských center pro komunitu. Matky často aktivně přemýšlí nad tím, co by mohly v komunitě změnit. Aktivním podílením se na veřejném dění se mnohdy zasazují o

zlepšení podmínek v místní komunitě, např. v mnoha obcích se zlepšila mobilita s kočárky, vzniklo mnoho dětských hřišť, obnovily se tradice kalendářního roku, aj.

Děti se odmalička učí, že člověk je součástí komunity, která mu může pomoci a které může být i on sám prospěšný.

2.1 Vznik mateřských center v České republice

Inspirace pro založení mateřských center v České republice přišla v roce 1990 ze sousedního Německa. V roce 1991 proběhla exkurze Pražských matek do Mnichova, poté proběhl první seminář o zakládání Mateřských center. O rok později bylo založeno první mateřské centrum v České republice v YMCA Praha (Mateřské centrum na Poříčí), sdružením Pražské matky, zakladatelkou byla Mgr. Rút Kolínská. Každým rokem počet mateřských center v České republice narůstal a byly pořádány semináře na téma „Jak začít?“, kde byly předávány informace a zkušenosti o procesu založení mateřského centra pro nové zájemce. V roce 2000 prezentovali zástupci českých mateřských center svou činnost na výstavě EXPO 2000 v Hannoveru. V roce 2002 byla založena Síť mateřských center jako samostatné občanské sdružení. O rok později byl členy Sítě mateřských center uskutečněn celorepublikový kongres pod záštitou vládního zmocněnce pro lidská práva Jana Jařaba. V tomto roce byla také Mgr. Rút Kolínská oceněna mezinárodním oceněním Žena Evropy, které oceňuje výjimečné ženy, které se svou činností významně zasloužily o evropskou spolupráci (Síť mateřských center, 2009).

Podle Kolínské (1995, s. 24) je při šíření koncepce mateřských center důležité vypořádat se s předsudky odborníků a s propastí žen, které se prosadily v profesním životě, a žen, které jsou v domácnosti.

2.1.1 Síť mateřských center

Od roku 2005 se Síť mateřských center zasloužila o mnoho projektů, setkání a mezinárodní spolupráci. Každoročně vydává výroční zprávy, ve kterých jsou shrnuty činnosti za uplynulý rok. Propojuje jednotlivá centra, státní i nestátní organizace, odborníky. Podporuje začínající i již fungující mateřská centra, spolupráci v jednotlivých krajích ČR a stabilitu. Pořádá celorepubliková setkání. Účastní se mezinárodní spolupráce, která umožňuje prezentovat činnost mateřských center v zahraničí. Mezinárodní setkávání přináší obohacení všem zúčastněným, kteří se dělí o své zkušenosti a nové zkušenosti mají za úkol předat dále. Podporuje pracovníky prostřednictvím vzdělávacích aktivit.

Spolupracuje s médii a předává myšlenku mateřských center veřejnosti. Posiluje a podporuje život občanské komunity, hodnotu rodiny a vícegenerační vztahy, roli otce a matky v rodině a jejich rodičovské kompetence, právní ochranu rodiny, rovné příležitosti a prosazuje roli mateřských center v péči o předškolní děti. V současné době Síť mateřských center sdružuje na 300 mateřských center. Konkrétně ve Zlínském kraji se nachází center 12 (Síť mateřských center, 2009).

Síť mateřských center se v blízké době změní v Síť pro rodinu, protože představitelka sítě, Rút Kolínská je přesvědčena, že je stále více nutné mluvit o důležitosti rodiny a uvědomovat si, že v rodině a partnerství je důležitý každý člen (Horáková, 2016).

2.1.2 Rút Kolínská

Zakladatelka prvního mateřského centra, toho času prezidentka a výkonná ředitelka Sítě mateřských center Rút Kolínská se narodila 13. 5. 1953 v Havlíčkově Brodě. Protože její otec byl evangelický kněz, nebylo jí po studiu na gymnáziu tehdejším režimem umožněno studovat vysokou školu. Pracovala jako domácí dělnice pro Ústředí lidové umělecké výroby a poté jí bylo umožněno studovat dálkově. Věnovala se výchově svých pěti dětí. Před zhroutilím komunistického režimu spoluzakládala Hnutí Pražské matky a stala se členkou Hnutí za občanskou svobodu. V roce 1990 se díky spisovatelce Aleně Wagnerové náhodně seznámila s myšlenkou mateřských center, která existovala v tehdejší Západní Německu. Poté následovala cesta sdružení Pražské matky v čele s Rút Kolínskou do německého Mnichova, kde se s myšlenkou mateřských center seznámila podrobněji. O rok později založila první mateřské centrum u nás a snažila se šířit myšlenku mateřských center. Po založení Sítě mateřských center byla oceněna cenou Žena Evropy. A také od tohoto roku je pravidelně jmenována do Rady vlády pro rovné příležitosti. Do poloviny roku 2005 svou veškerou činnost pro mateřská centra konala dobrovolnický, po roce 2005 se podařilo získat finanční podporu od MPSV a stala se prvním zaměstnancem Sítě mateřských center. V roce 2006 získala titul Sociálně prospěšná podnikatelka. Od roku 2008 je předsedkyní Výboru sladění rodinného, soukromého a pracovního života. V současné době navštěvuje centra po celé republice a snaží se získávat finance pro další fungování Sítě mateřských center (Horáková, 2016).

2.2 Mateřské centrum a volný čas

S tématem mateřských či rodinných center se úzce pojí pojem volný čas. Jak už jsme zmínili, pojem mateřská či rodičovská dovolená může evokovat období s velkým množstvím volného času, ale tento fakt je často vyvrácen, protože období péče o dítě je dobou, která vyžaduje tolik úsilí a zodpovědnosti jako běžná pracovní povinnost v zaměstnání.

Definici pojmu volný čas přináší Hofbauer (cit. dle Janiš, 2004, s. 13), který volný čas popisuje jako čas „kdy člověk nevykonává činnost pod tlakem závazků, jež vyplývají z jeho sociálních rolí, zvláště z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život. Někdy se jedná o čas, který zbývá po splnění pracovních i nepracovních povinností.“

Další definice pochází od jedné z nejvýznamnějších osobností, která se začala zabývat volným časem, a tím byl Joffre Dumazedier, pro něhož je volný čas „komplexem aktivit mimo pracovní, rodinné a společenské závazky, jimiž se jedinec zabývá ze své vůle, aby si buď odpočinul, pobavil se nebo svobodně zdokonaloval svou tvůrčí kapacitu“ (Pácl in Spousta a kol., cit. dle Janiš, 1997, s. 62).

Z definic, které jsme zde uvedli je zřejmé, že autoři často nepovažují za volný čas dobu, která je pod tlakem sociální role člověka. Což však není v případě role rodičovské možné. Rodičovská role spadá do sociálních rolí získaných, ale nezrušitelných. Tyto definice by se v podstatě daly interpretovat tak, že péče o dítě volným časem není. Avšak zda má rodič pocit, že má dostatek nebo nedostatek volného času pro své vlastní osobní aktivity, nebo zahrnuje do svého volného času také péči o dítě a čas společně strávený s dítětem po vykonání běžných denních povinností je individuální záležitostí.

Na to, jakým způsobem člověk svůj volný čas naplňuje, mají vliv sociální, politické a ekonomické jevy, které mohou volný čas omezovat či podporovat. Prožívání volného času záleží také na osobnosti člověka a na typu výchovy, kterou jedinec prošel, ať už rodinné, školní nebo mimoškolní (Šerák, 2009, s. 37). Mezi další faktory ovlivňující trávení volného času bezesporu patří věk, kdy mladší jedinci přikládají volnému času větší hodnoty než jedinci starší (Duffková cit. dle Šerák, 2000). Dalším aspektem, který ovlivňuje volný čas je pohlaví. Ženy se spíše více soustředí na rodinu, domov, ale častěji navštěvují kulturní akce a zaměřují se spíše na emoční aktivity a realizují se spíše v kolektivních aktivitách. Muži ve svém volném čase provozují sportovní aktivity a racionální aktivity (Červenka cit. dle Šerák, 2004).

Mateřská centra poskytují prostor pro smysluplné aktivní trávení volného času. Zaměřují se na výchovu k volnému času a k umění využívat a zhodnocovat volný čas, tímto působí nejen na rodiče, ale také na děti. Mateřská centra poskytují matkám prostor pro sdílení a podporu. Nabízí jak individuální, tak skupinové aktivity, při kterých se matky mohou realizovat.

3 RODINNÉ CENTRUM KAŠTÁNEK VALAŠSKÉ KLOBOUKY, Z. S.

Rodinné centrum Valašské Klobouky, z. s. vzniklo před sedmi lety jako občanské sdružení, které založila Mgr. Markéta Šobáňová spolu s několika přáteli, kteří chtěli stejně jako ona být svou aktivitou prospěšní komunitě.

Jak uvádí zakladatelka centra Šobáňová (2016) projekt Rodinného centra po založení občanského sdružení jeho členové prezentovali na zastupitelstvu města Valašské Klobouky s žádostí o příslib finanční spoluúčasti, avšak nesetkali se pochopením ani s podporou. Prostory pro Rodinné centrum Kaštánek nabídla Základní škola Valašské Klobouky, které byly ale pro činnost centra z hlediska světelnosti a odhlučnění nevyhovující, další prostory nabídl také Dům dětí a mládeže, avšak jednalo se o prostory herny, které byly časově omezeny, což bylo pro činnost centra také nevyhovující. RC Kaštánek se tedy od svého počátku nachází v objektu soukromého majitele.

Od 1. 1. 2014 dle nového občanského zákoníku č. 89/2012 Sb., je Rodinné centrum Valašské Klobouky zapsaný spolek. Účelem spolku je podpora členů rodiny ve všech jejich životních etapách v různých životních situacích a vytvářet podnětné prostředí pro setkávání, rozvoj a vzdělávání členů rodiny.

Cílem Rodinného centra Valašské Klobouky, z. s. je provozovat Rodinné centrum Kaštánek a přispívat k vytváření přátelského a vstřícného prostředí pro všechny členy rodiny, zejména pro rodiče a děti. RC Kaštánek si klade za cíl podporovat soudržnost rodiny a mezigenerační vztahy, přispívat k rozvoji aktivního a tvořivého života rodiny, vytvářet prostor pro setkávání, sdílení, výměnu zkušeností a laické i odborné poradenství. Dále RC Kaštánek podporuje vrstevnické vztahy mezi dětmi raného věku, a tím přispívá k sociálnímu začlenění členů do komunity. Rodinné centrum Kaštánek umožňuje rodičům, jejich dětem a dalším osobám vykonávat svépomocné aktivity, dobrovolnictví, osobnostní a profesní růst a vytváří pracovní příležitosti pro rodiče s malými dětmi nebo pro osoby vedené v evidenci uchazečů o zaměstnání z Úřadu práce. RC aktivně přispívá k rozvoji města Valašské Klobouky a Obce s rozšířenou působností Valašské Klobouky a podílí se na společných projektech. Přispívá k rozvoji komunitního plánování sociálních služeb a péče v regionu. Působí v oblasti vzdělávání dětí a dospělých nabídkou kvalitních a dostupných zájmových, vzdělávacích a informačních programů a organizuje vzdělávací, zážitkové a sebezkušenostní a jiné aktivity za účelem rozvoje osobnosti dětí i dospělých,

organizuje sportovní, vzdělávací a kulturní akce pro rodiny a pěstouny, nabízí akce pro smysluplné trávení volného času a umožňuje navazování nových kontaktů za účelem prevence sociální izolace členů rodiny. Podporuje iniciativy směřující k reformě školství a budování alternativních vzdělávacích projektů.

Rodinné centrum Kaštánek napomáhá rodičům na mateřské/rodičovské dovolené zapojovat se do společenského života, přispívá k zapojení prarodičů do rodinného a komunitního života. Podporuje pozitivní vliv prarodičů na děti a utváří prostor pro mezigenerační komunikaci. Napomáhá rodině v nepříznivé situaci nabídkou odborného poradenství, organizuje případové konference ve spolupráci s orgánem sociálně – právní ochrany dětí, informuje rodiny o dalších službách pro rodiny s dětmi. Vytváří prostředí pro rodiny se zdravotně či sociálně znevýhodněnými dětmi, pro přirozené interakce, sociální integraci a inkluzi. V neposlední řadě se snaží o odstraňování diskriminace založené na rozdílech rasy, pohlaví či na základě zdravotního postižení, o prevenci sociálně patologických jevů a o kultivaci mezilidských vztahů. Klade důraz na zdravý životní styl, na harmonické soužití s přírodou a na ochranu přírody (Stanovy, Rodinné centrum Valašské Klobouky, z. s., 2015).

Rodinné centrum Kaštánek Valašské Klobouky, z. s. zahájilo svoji činnost 25. 9. 2009. Centrum je otevřeno každý všední den pondělí, středa, pátek 8.00 - 13.00, úterý a čtvrtek 8.00 - 16.30. Kapacita zařízení je 15 – 20 dospělých osob s dětmi. Zaměstnává 4 osoby, vedoucím pracovníkem je Mgr. Markéta Šobánková. Rodinné centrum je zapojeno do Komunitního plánu sociálních služeb a péče Brumovska a Valašsko - Kloboucka. Rodinné centrum Kaštánek, z. s. je členem Síť mateřských center. Za kvalitu poskytovaných služeb bylo centrum v roce 2013 oceněno značkou Tradice Bílých Karpat. Centrum spolupracuje s mnoha místními organizacemi, jako jsou Český svaz ochránců přírody Kosenka, Charita Valašské Klobouky, Základní škola a Mateřská škola Valašské Klobouky, a také Dětský domov Smolina (Výroční zpráva, Rodinné centrum Kaštánek, z. s., 2014).

3.1 Služby Rodinného centra Kaštánek, z. s.

Rodinné centrum Kaštánek nabízí svým klientům služby, které odpovídají na jejich potřeby. Prostřednictvím služeb a kurzů se snaží podporovat smysluplné a aktivní trávení volného času. Služby jsou zaměřeny na rozvoj schopností a dovedností, na získání nových informací a na předávání zkušeností. Každý klient má možnost účastnit se pravidelně

pořádaných aktivit, ale také navštívit centrum nezávisle na programu. Každý měsíc nabízí RC Kaštánek program s denními aktivitami a informacemi o právě probíhajících akcích a kurzech. Měsíční plán je sestavován pracovníky centra na základě ročního období a přání klientů. Prostory centra klientům nabízí volnou hernu s posezením pro rodiče, multisenzorickou místnost (Snoezelen), místnost pro individuální poradenství či konzultace a zahradu s posezením a atrakcemi pro děti.

Informační a poradenská služba nabízí rodičům základní potřebné informace o dalších organizacích, které se zabývají péčí o rodinu. Psychologické poradenství poskytuje vedoucí centra Mgr. Markéta Šobáňová, která je vzdělaná v oboru psychologie. Další odborné poradenství a konzultace jsou zajištěny odborníky, kteří do centra pravidelně dochází, a poskytují klientům odborné služby v oblasti logopedie, fyzioterapie, předporodního a laktačního poradenství. Poradenství si zde také poskytují klienti navzájem.

Mezi služby, určené dětem patří prostor volné herny a zahrada. Herna i zahrada jsou vybaveny různými atrakcemi pro děti. Zahrada je bezpečně oplocena, aby nedocházelo k proniknutí malých dětí na místní komunikaci. Nabízí dětem trampolínu, skluzavku, houpačky, zahradní domeček, pískoviště, odrážedla a také posezení pro rodiče. Volná herna je vybavena velkým množstvím hraček, her a dětských knížek, nabízí také pomůcky pro výtvarnou činnost. V herně je umístěno velké akvárium s rybami. Další službou určenou spíše dětem jsou divadelní představení, která organizují a provádějí pracovníci centra, ale vítají také aktivitu maminek. Multisenzorická místnost - snoezelen je prostor pro skupinovou práci s klienty, kdy je využíváno relaxačních programů a aktivit podporujících rozvoj smyslů, myšlení, pozornosti, paměti a řeči. Snoezelen je v centru nabízen dětem od velmi útlého věku až po děti mladšího školního věku.

Pro matky s novorozеныmi dětmi a dětmi do 18 měsíců věku je určena služba Miminoklub. Matky si v tomto klubu vyměňují své zkušenosti s raným mateřstvím a navzájem si poskytují poradenství.

Rodinné centrum Kaštánek také nabízí rodičům hlídání dětí a službu „Mother office“, která matkám nabízí prostor pro jejich práci, během které mají zajištěno hlídání svého dítěte.

Přednášky, besedy a tematické týdny se věnují různým tématům z oblasti rodinného života, kde se klienti dozvídají nové informace, prohlubují své vědomosti, sdílí zkušenosti a mají prostor se k tématům vyjadřovat. Tematické týdny umožňují věnování se některému okruhu delší dobu. Předmětem přednášek může být partnerství, rodičovství, výchova a péče o děti, vzdělávání, komunikace, zdravý životní styl, první pomoc, volný čas, ekologie, mezigenerační vztahy, aj.

Tvořivé dílny představují prostor pro rukodělné aktivity, kdy se klienti mohou realizovat prostřednictvím různých techniky, jako jsou např. decoupage, pedig, enkaustika, aj.

Mezigenerační soužití a vztahy s prarodiči posiluje služba „Babi, dědo, pojď do Kaštánku“, která zve seniory na posezení u kávy a čaje a nabízí účast na tvořivých aktivitách či na přednáškách.

Rodinné centrum Kaštánek také provozuje knihovnu, která klientům nabízí odbornou i populárně naučnou literaturu, opět s tématy z oblasti rodinného života. Rodinné centrum také nabízí půjčovnu pomůcek, bazar dětského oblečení, prodej zdravých potravin, možnost pronájmu prostor centra (Výroční zpráva, Rodinné centrum Kaštánek, z. s., 2014).

3.1.1 Dětský lesní klub Vrběnka

Rodinné centrum Kaštánek, z. s. nově od přelomu let 2014/2015 nabízí službu Dětský lesní klub Vrběnka. Tento klub je inspirován myšlenkou lesních mateřských škol a nabízí rodičům alternativu předškolního vzdělávání.

Základní myšlenkou tohoto klubu je pobyt dětí venku ve všech ročních obdobích, partnerský přístup a aktivní spolupráce s rodiči. Koncepce klubu klade důraz na přirozený, komplexní rozvoj dítěte, na rozvoj samostatnosti, na sounáležitost s přírodou a na zdravý životní styl. Klub pomáhá dětem pochopit zákonitosti přírody, která poskytuje nespočet možností pro různorodou činnost. Pracovníci klubu využívají prvků zážitkové a lesní pedagogiky, outdoorové pedagogiky či prvky waldorfské a Montessori pedagogiky. Pracovníci klubu nastavují jasná a pro děti srozumitelná pravidla a snaží se o vytváření spoluúčasti dětí na chodu klubu.

Děti se učí pracovat s přírodními materiály, pěstovat květiny a plodiny, pečovat o hospodářská zvířata, připravovat zdravé pokrmy na ohni či na horkých kamenech. Prostřednictvím slavností oslavují tradicemi související s ročním obdobím a s křesťanským

rokem. Oslavují také narozeniny ostatních dětí. Prostřednictvím těchto slavností se učí vnímat důležitost každého člena komunity. Zázemím klubu je pronajatý pozemek v přírodě. Za nepříznivého počasí je k dispozici prostorná maringotka s krytou verandou (Rodinné centrum Kaštánek, z. s., 2016).

3.1.2 Kurzy Rodinného centra Kaštánek, z. s

Pro klienty, kteří chtějí rozvíjet své schopnosti a dovednosti, získávat a prohlubovat své vědomosti, jsou určeny různorodé kurzy. V roce 2015 byly realizovány kurzy přípravy na mateřství a předporodní příprava, kurz finanční gramotnosti, kurz osobnostního rozvoje pro matky na rodičovské dovolené a kurz zdravého vaření. V roce 2016 se k těmto kurzům přidal kurz práce a rodina a kurz počítač v rodině (Rodinné centrum Kaštánek, z. s., 2016).

3.1.3 Svépomocné skupiny

Rodinné centrum Kaštánek, z. s. poskytuje prostor pro setkávání tzv. recipročních skupin. Jedná se o skupiny osob, které se zabývají stejným tématem nebo mají řešit podobný problém. Tyto skupiny osob si vzájemně poskytují pomoc a podporují tím vlastní aktivitu každého, aby se svůj problém snažil řešit sám, tedy svépomocí. Centrum sdružuje rodiče předčasně narozených dětí, rodiče, kteří vzdělávají děti doma, rodiče dvojčat a vícčrat, pěstouny a další (Výroční zpráva, Rodinné centrum Kaštánek, z. s., 2014).

3.1.4 Klient Rodinného centra Kaštánek, z. s.

Klientem Rodinného centra Kaštánek, z. s. je rodina, avšak návštěvníky jsou spíše matky s malými dětmi. Šobáňová (2016) popisuje typickou klientku centra jako matku s jedním až třemi dětmi, která po příchodu do centra využije jednu nebo dvě služby, např. se zúčastní přednášky a tvořivé dílny, přitom využije službu hlídání dětí a potom ještě posedí společně s ostatními matkami a pracovníky centra. To je velmi důležité pro prevenci sociální izolace a patologických jevů. To, že klientkou je především žena, je podobné tomu, že v obchodech s potravinami můžeme vidět také hlavně ženy, ale pak z toho profituje celá rodina. Ženy mají větší potřebu hovořit o svých emočních pochodech a odreagují se tím, že svůj problém sdělí, čím se rázem polovina problému ztrácí. Šobáňová (2016) zdůrazňuje, že v tradiční společnosti vždy existovali ženské komunity, které poskytovaly ženám prostor pro sdílení, vzájemnou podporu, tvoření a humor. Ať už se jednalo o společné čištění peří či praní prádla, vždy se u těchto aktivit povídalo, zpívalo, a to vše za přítomnosti dětí.

Není možné určit jaký je typický klient rodinného centra, avšak domníváme se, že znalost specifik a potřeb jednotlivých klientů umožňuje centru poskytovat služby, které na tyto potřeby odpovídají.

3.2 Pověření Rodinného centra Kaštánek, z. s. k výkonu sociálně-právní ochrany

Od 30. 5. 2013 dle rozhodnutí Krajského úřadu Zlínského kraje má Rodinné centrum Kaštánek, z. s. pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a to k vyhledávání dětí, na které se sociálně-právní ochrana zaměřuje. Pověření se také vztahuje k poskytování nebo zprostředkování poradenství rodičům při výchově a vzdělávání dítěte a při péči o dítě zdravotně postižené. Centrum je pověřeno pořádáním přednášek a kurzů zaměřených na řešení výchovných, sociálních a jiných problémů souvisejících s péčí o dítě a jeho výchovou. Centrum má poskytovat odborné poradenství a pomoc žadatelům o zprostředkování osvojení nebo pěstounskou péči. Pověření dále spočívá ve vyhledávání fyzických osob vhodných stát se osvojiteli nebo pěstouny a jejich oznamování obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností (Rodinné centrum Kaštánek, 2016).

3.3 Zajišťování finančních prostředků

Jak uvádí vedoucí Rodinného centra Kaštánek, z. s. Šobáňová (2016) zajišťování finančních prostředků není nikdy jednoduché. Na vznik centra přispěl kamarád Markéty Šobáňové částkou 300 000Kč. První půl rok poskytl soukromý majitel objektu, kde se centrum nachází, nájem prostor zdarma. Na Ministerstvu práce a sociálních věcí v dotačním programu rodina, což je stěžejní dotační program pro všechna centra v ČR, se může o finanční příspěvek žádat až po roce činnosti organizace. První rok existence centra byl tedy těžký. Vedoucí centra využila dotace na veřejně prospěšné pracovní místo z úřadu práce a měla alespoň minimální mzdu.

Centrum žádá granty přes různé nadace (Nadace Děti-kultura-sport, Nadace Via, atd.) a granty vypsané Městem Valašské Klobouky a Zlínským Krajem. Toto je součástí rozpočtu každý rok. Dotace MPSV, granty, Město Valašské Klobouky, Zlínský Kraj a v neposlední řadě také sponzoři. „Bez sponzorských darů bychom nemohli fungovat,“ říká Šobáňová (2016). Také na veřejně prospěšné práce pracují v centru 3 až 4 pracovníci.

Zajišťování finančních prostředků pro organizaci neziskového sektoru je jistě složité, ale vedoucí RC Kaštánek se vždy snaží získat co nejvíce financí, aby centrum mohlo poskytovat co nejvíce služeb, které budou odpovídat na potřeby klientů. Od finančních prostředků se odvíjí i materiální zajištění centra, které také jistě přispívá k příjemnému zázemí.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VYUŽÍVÁNÍ SLUŽEB RODINNÉHO CENTRA KAŠTÁNEK MATKAMI

Problematika mateřských center je v České republice, dalo by se říci, opomíjena. Odborná literatura se spíše věnuje tématu rodiny, jejím proměnám v čase a funkcím. Také genderové rozdíly v rodičovství a živitelství jsou v současné době často zmiňovány, avšak problematice mateřských/rodinných center není věnováno mnoho pozornosti. Této oblasti se spíše věnují odborné časopisy či rubriky určené ženám - matkám, takže povědomí o mateřských/rodinných centrech a jejich činnosti bývá pro širokou veřejnost často skryto. Proto považujeme za žádoucí věnovat se tomuto tématu.

Výzkumné šetření bylo realizováno v Rodinném centru Kaštánek Valašské Klobouky, z. s.

4.1 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka:

Jaké služby RC Kaštánek matky využívají nejvíce a jak často do centra docházejí?

Dílčí výzkumné otázky:

Jaké důvody vedou matky k navštěvování centra?

Jsou matky spokojeny s nabízenými aktivitami a s poskytováním služeb?

Uvědomují si matky, že RC je předně určeno jim a ne dětem?

Souhlasí matky s tím, že mohou být na rodičovské dovolené ohroženy pocity osamění a sociální izolací?

Má navštěvování centra pro matky osobní přínos?

Přejí si matky v centru něco změnit?

4.2 Výzkumné cíle

Hlavní výzkumný cíl:

Zjistit jaké služby RC Kaštánek matky využívají nejvíce a jak často do centra docházejí.

Dílčí výzkumné cíle:

Identifikovat důvod navštěvování RC Kaštánek.

Zjistit, jaká je spokojenost matek s nabízenými aktivitami a s poskytováním služeb.

Zjistit, zda si matky uvědomují, že centrum je určeno předně jim a ne dětem.

Zjistit, zda matky souhlasí s tím, že mohou být na rodičovské dovolené ohroženy pocitem osamění a sociální izolací.

Zjistit, zda má pro matky navštěvování centra osobní přínos.

Zjistit, zda si přejí matky v centru něco změnit.

4.3 Výzkumný soubor

Rodinné centrum Kaštánek, z. s. se svou činností zaměřuje na celou rodinu. Rodina je tedy klientem centra, avšak centrum především navštěvují matky s malými dětmi. Jako výzkumný soubor byly tedy zvoleny matky, které navštěvují Rodinné centrum Kaštánek, z. s. Výzkumný soubor byl zvolen pomocí dostupného výběru, jedná se tedy o výběr dle místních a časových možností výzkumníka, výběr osob, které jsou mu nejlépe dostupné.

4.4 Technika sběru dat

Pro sběr dat bylo zvoleno dotazníkové šetření, které umožňuje písemné kladení otázek a získávání písemných odpovědí (Gavora cit. dle Chráska, 2000). Dotazník umožňuje shromažďování dat od velkého počtu respondentů (Chráska, 2007, s. 164). Dotazníkové šetření bylo koncipováno pro 100 respondentů. K listopadu 2015, kdy bylo dotazníkové šetření realizováno, navštěvovalo Rodinné centrum Kaštánek, z. s. 180 klientů. Celkem bylo rozdáno 100 dotazníků, vráceno bylo dotazníků 94, z toho nesprávně vyplněných dotazníků bylo 10. Celkový počet relevantních dotazníků pro výzkum je tedy 84. Návratnost 84% hodnotíme jako úspěšnou.

Dotazník tvoří 23 otázek. První sekce otázek tvoří 3 otázky identifikační, které zjišťují kolik mají matky dětí, odkud se o Rodinném centru Kaštánek dozvěděly a vzdálenost Rodinného centra od bydliště matek. Hlavní část dotazníku je tvořena uzavřenými otázkami, tvrzeními a poslední otázka v dotazníku je otázka otevřená.

5 ANALÝZA DAT

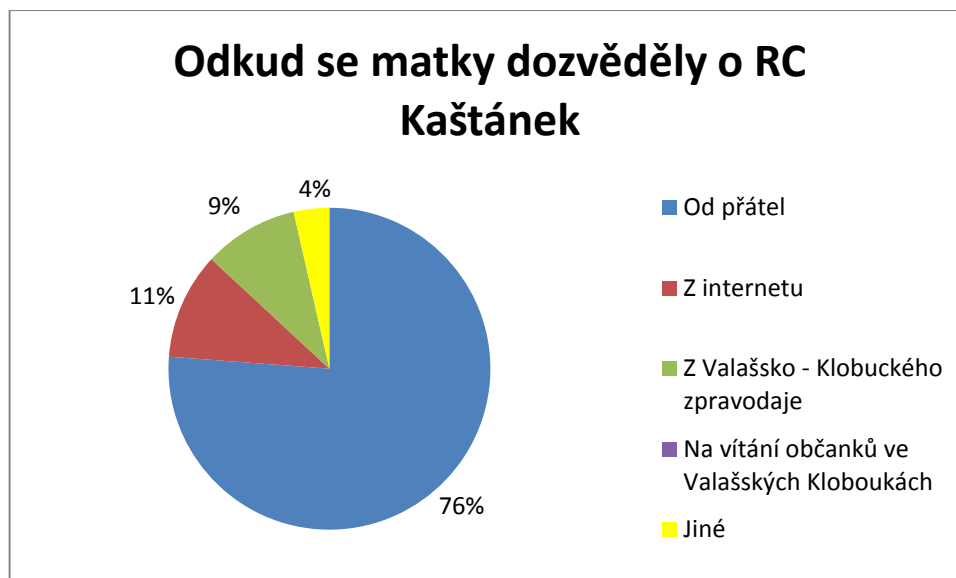
5.1 Identifikační položky

Graf 1. Počet dětí

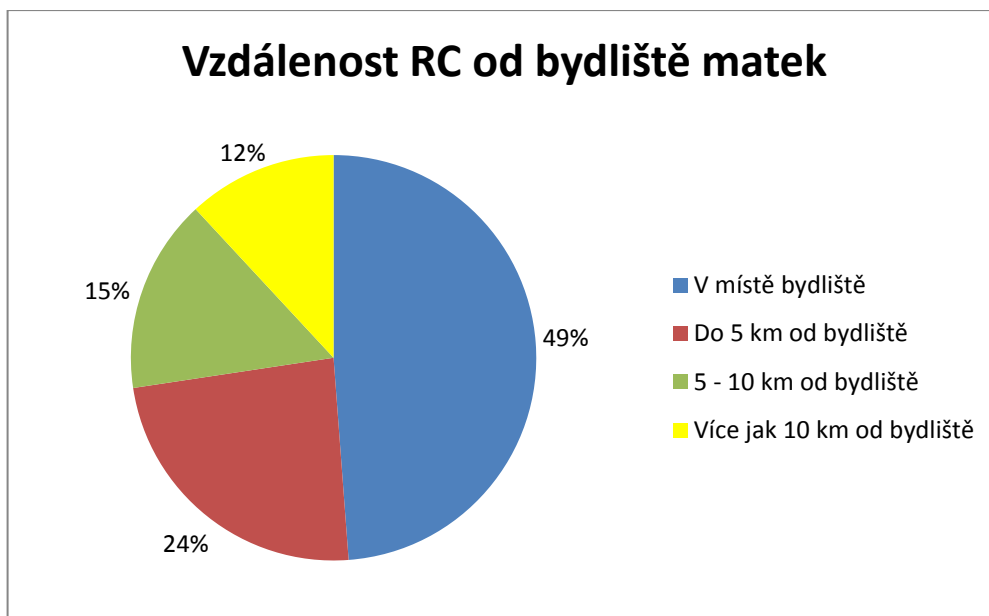
Z grafu 1. Počet dětí, můžeme vyčíst, že nejvyšší zastoupení matek, které navštěvují centrum, představují matky s dvěma dětmi, takto odpovědělo 48% (40) dotazovaných. 31%, tedy 26 matek zvolilo odpověď 3 a více dětí. V menší míře jsou zastoupeny matky s jedním dítětem, tedy 21% (18) matek. To, že jsou matky s jedním dítětem zastoupeny jen v menší míře, souvisí s teoretickými východisky této práce, kdy jsme poukázali na vysokou míru plodnosti žen žijících v mikroregionu Valašsko – Klobucko, a to v závislosti na jejich římskokatolickém vyznání.

Graf 2. Odkud se matky dozvěděly o RC

Graf 2. odpovídá na otázku, odkud se matky dozvěděly o RC Kaštánek. Můžeme zde sledovat, že nejčastěji zvoleným informačním zdrojem jsou přátelé, tuto odpověď zvolilo až 76% (64) respondentek. Dále následuje internet 11% (9). Valašsko – Klobucký zpravodaj byl zvolen 9%, tedy 8 respondentkami. Odpověď jiný informační zdroj zvolily 3 matky. Vítání občanků ve Valašských Kloboukách, kterého se pravidelně RC Kaštánek účastní, neobdrželo žádnou volbu.

Graf 3. Vzdálenost RC od bydliště matek

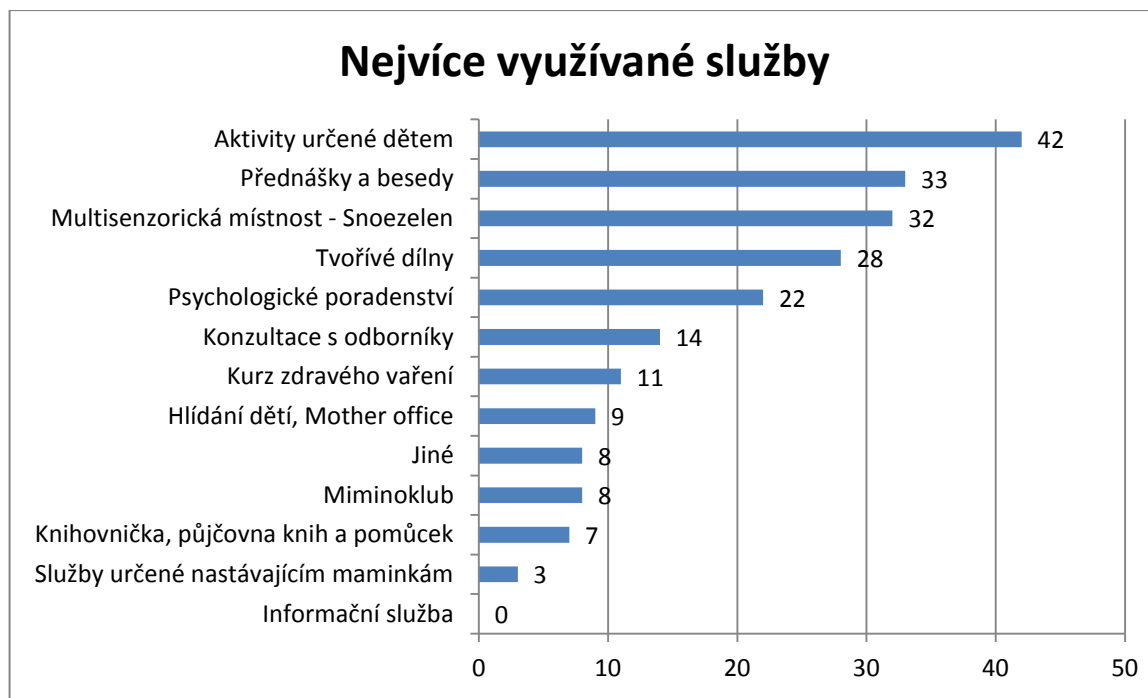
Celkem 49% (41) respondentek odpovědělo, že se RC Kaštánek nachází v místě jejich bydliště. 24% (20) respondentek uvedlo, že se RC nachází ve vzdálenosti do 5 km od jejich bydliště. Odpověď 5 – 10 km od bydliště zvolilo 15%, tedy 13 respondentek. 12% (10) respondentek navštěvuje centrum, i když se nachází více jak 10 km od jejich bydliště.

5.2 Hlavní položky

Jaké služby matky využívají nejvíce a jak často do centra docházejí, zjišťují otázky číslo 5 a 4.

Položka 5. Jaké služby centra využíváte nejvíce?

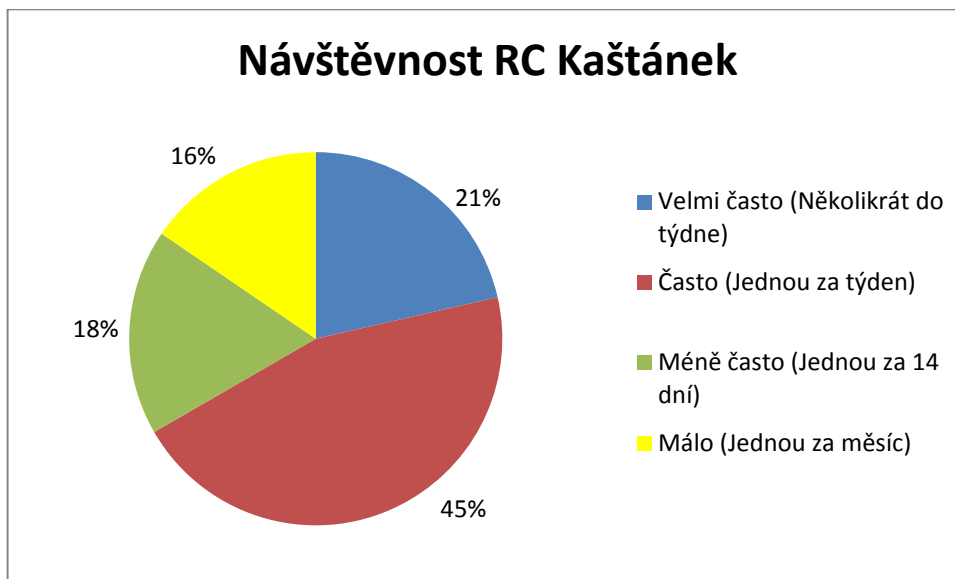
Graf 4. Nejvíce využívané služby

Otázka číslo 5 nabízela respondentům 13 odpovědí a dávala možnost zvolit maximálně 3 odpovědi. Z grafu č. 4 je zjevné, že nejvíce využívanou službou jsou Aktivity určené dětem, což je paradoxem, protože rodinné centrum je předně určeno matkám. Další, v pořadí druhou nejvíce využívanou službou jsou Přednášky a besedy, následuje Multisenzorická místnost – Snoezelen. Tvořivé dílny obdržely 28 voleb, Psychologické poradenství 22. Méně četné jsou Konzultace s odborníky, které obdržely 14 voleb. Dále následuje Kurz zdravého vaření s 11 volbami a služba Hlídaní dětí a Mother office, která obdržela voleb 9. Shodně po 8 volbách obdržel Miminoklub a volba Jiné. 7 voleb získala Knihovna a půjčovna pomůcek. Pouze 3 volby získaly Služby určené nastávajícím maminkám. Informační služba neobdržela volbu žádnou.

Položka 4. Jak často navštěvujete Rodinné centrum Kaštánek?

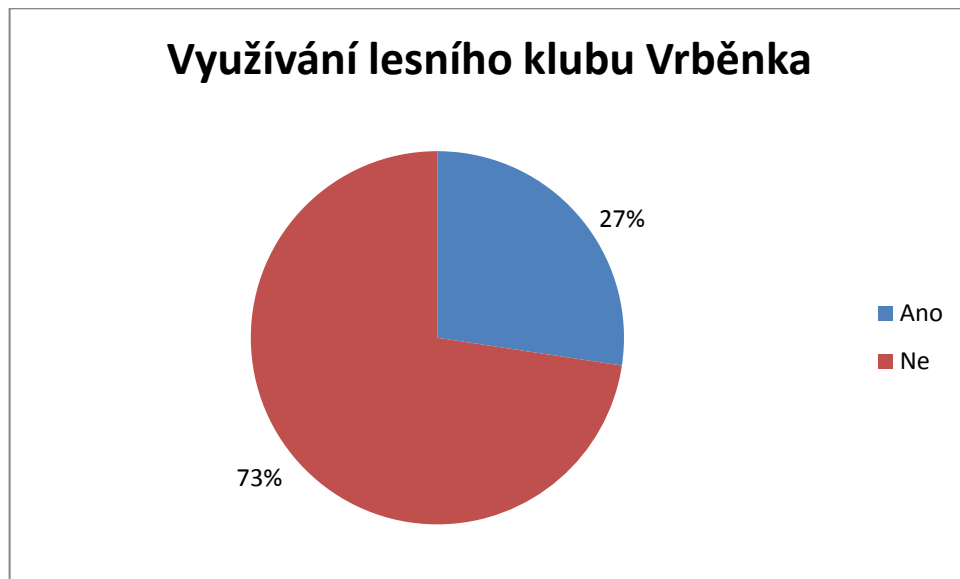
Graf 5. Návštěvnost RC Kaštánek

Bez mála polovina dotazovaných matek, tedy 45% (38) matek Rodinné centrum navštěvuje často, tedy jednou za týden. Velmi často navštěvuje centrum 21% (18) respondentek. Méně často centrum navštěvuje 18% (15) respondentek. Málo, tedy jednou za měsíc centrum navštěvuje 16%, tedy 13 dotazovaných. Můžeme tedy konstatovat, že RC Kaštánek je často navštěvovanou organizací.

Položka 6. Využíváte nebo hodláte začít využívat službu – Dětský lesní klub Vrběnka?

Graf 6. Využívání lesního klubu Vrběnka

Otázka číslo 6 je zaměřena na službu Dětský lesní klub Vrběnka. Z grafu můžeme vyčíst, že většina dotazovaných matek nevyužívá nebo nehodlá začít využívat tuto službu, a to až 73%, tedy 61 matek. Jen 23 matek uvedlo, že službu využívají nebo hodlají začít využívat.

Položka 7. Jaký je váš názor na Dětský lesní klub Vrběnka, jste ztotožněna s myšlenkou lesního klubu?

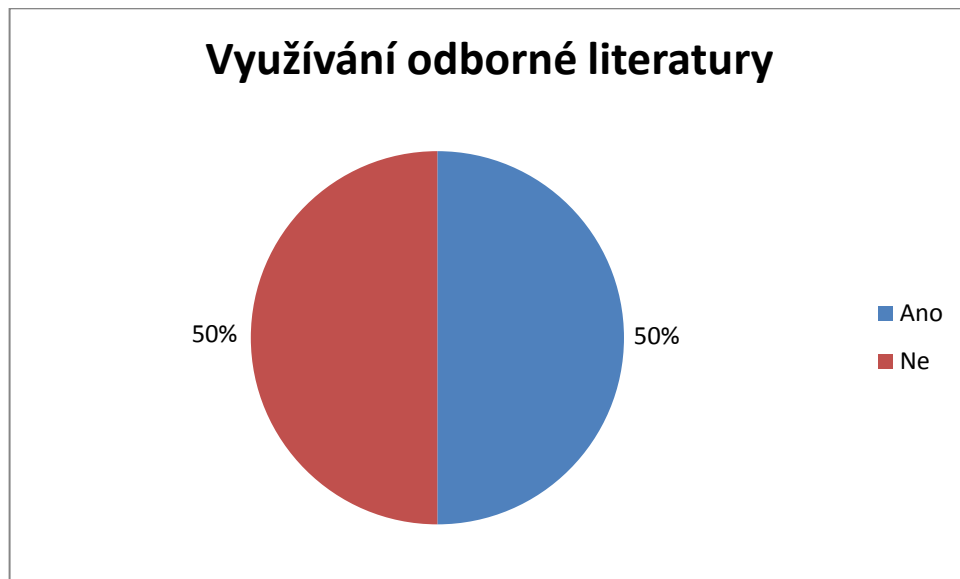
Graf 7. Názor na Dětský lesní klub

Otázka 7 nabízela 3 odpovědi: Ano (S myšlenkou lesního klubu jsem ztotožněna, je vhodným místem pro rozvoj dítěte a uvědomění si přírody), Ne (S myšlenkou lesního klubu nejsem ztotožněna, celodenní pobyt venku ve všech ročních obdobích není pro děti vhodný), Nevím. Celých 49% (41) dotazovaných zvolilo odpověď Ano. Zajímavostí zde je, že pokud porovnáme odpovědi na Otázku 6 a Otázku 7, zjistíme, že 73% (61) respondentek nevyužívá, ani nehodlá začít využívat tuto službu, ale bez mála polovina respondentek (41) je s myšlenkou lesního klubu ztotožněna, tedy uvedly odpověď Ano. Může zde tedy vyvstat otázka, z jakého důvodu službu nevyužívají? 26% (22) respondentek uvedlo, že s myšlenkou lesního klubu ztotožněny nejsou a 25%, tedy 21 matek označilo odpověď Nevím.

Položka 8. Využíváte odbornou literaturu, kterou centrum nabízí?

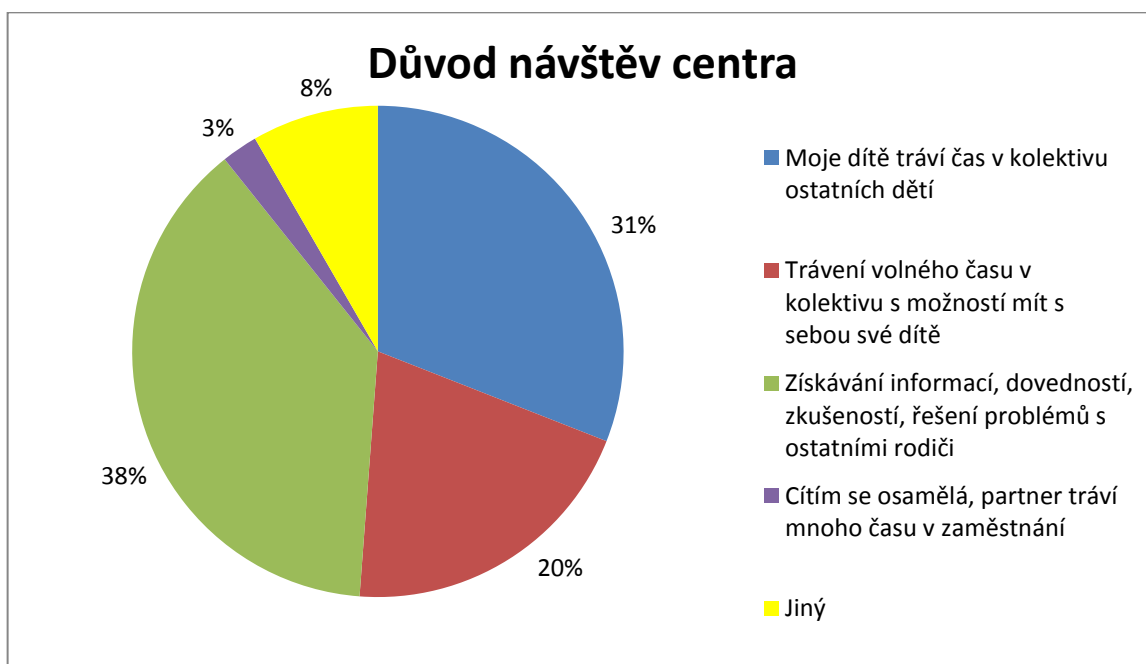
Graf 8. Využívání odborné literatury

Z grafu je patrné, že přesně polovina respondentek, tedy 42 využívá odbornou literaturu a polovina druhá odbornou literaturu nevyužívá.

Položka 9. Jaký je nejčastější důvod, proč centrum navštěvujete?

Graf 9. Důvod návštěv centra

Otázka číslo 9 dávala možnost zvolit jen jednu odpověď. Odpovědi na tuto výzkumnou otázku jsou spíše rovnoměrné. 38%, tedy 32 matek uvedlo, že nejčastějším důvodem navštěvování centra je získávání informací, nových dovedností, sdílení zkušeností a řešení problémů s ostatními rodiči. Opět zde převažuje důvod, který staví do popředí děti, až 31% (26) matek uvedlo, že nejčastějším důvodem navštěvování je jejich dítě/děti, které mohou trávit čas v kolektivu ostatních dětí. Jistým předpokladem bylo, že odpověď, která v sobě zahrnuje trávení volného času v kolektivu ostatních s možností mít s sebou své dítě, bude nejpočetnější, avšak zvolilo ji jen 17 respondentek. Jiný důvod uvedlo 7 respondentek. Nejméně respondentek, pouze 2 označili důvod: Cítím se osamělá, partner tráví mnoho času v zaměstnání.

Zda jsou matky spokojeny s aktivitami, které centrum nabízí a s poskytováním služeb, zjišťují otázky číslo 10 a 11. Spokojenost s poskytováním služeb jistě také souvisí s pracovníky centra, k nimž se vztahuje položka číslo 13. Se spokojeností také souvisí částka, kterou centrum za návštěvu požaduje, na názor na tuto částku se dotazuje položka číslo 12.

Položka 10. Jste spokojena s aktivitami, které centrum nabízí?

Graf 10. Spokojenost s aktivitami

Z grafu je zřejmé, že většina matek, tedy 65 je spokojena aktivitami, které RC Kaštánek nabízí a zvolily tedy odpověď Ano. Odpověď Spíše ano zvolilo 18 respondentek a jen 1 respondentka uvedla odpověď Spíše ne. Žádná z matek neuvádla, že není s poskytovanými aktivitami spokojena. Můžeme tedy konstatovat, že jsou matky ve velké míře s aktivitami, které centrum nabízí spokojeny.

Položka 11. Jak hodnotíte kvalitu poskytování nabízených služeb?

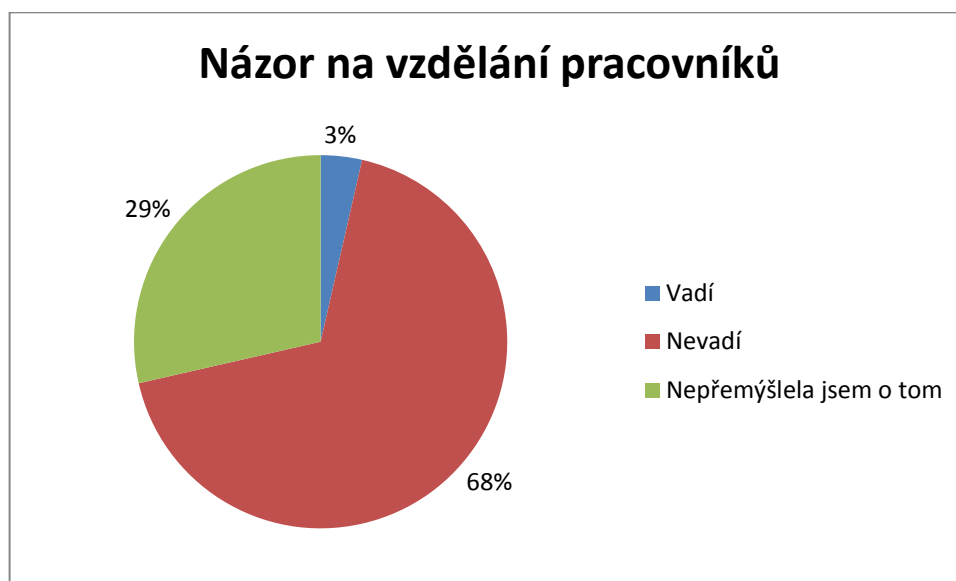
Graf 11. Kvalita poskytování služeb

Nadpoloviční většina respondentek, tedy 46 uvedla, že kvalitu poskytování služeb hodnotí jako velmi dobrou. 35 matek odpovědělo, že kvalita poskytování nabízených služeb je dobrá. Jen 3 respondentky uvedly, že je kvalita poskytování služeb průměrná a žádná respondentka nevedla odpověď: Špatná. Z grafu vyplývá, že jsou matky ve velké míře spokojeny s poskytováním nabízených služeb, což odkazuje na pracovníky, prostřednictvím nichž je realizován měsíční program a nabízené služby.

Položka 13. Skutečnost, že pracovníci centra nemají pedagogické vzdělání mi:

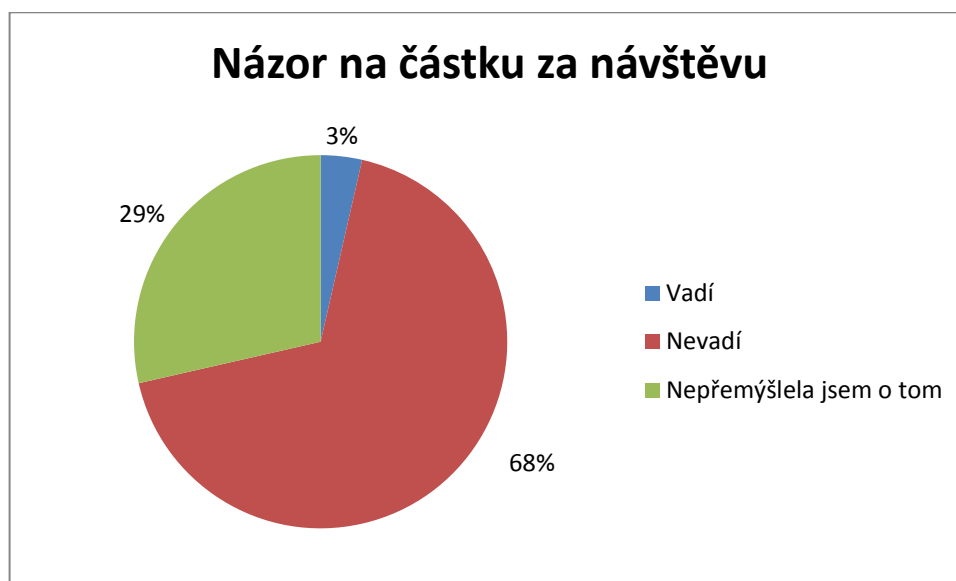
Graf 12. Názor na vzdělání pracovníků

Otázka číslo 13 byla zaměřena na pracovníky, protože pracovníci centra nemají pedagogické vzdělání, které je však podle našeho názoru v práci s rodinou důležité. Nicméně až 57 respondentkám fakt, že pracovníci nejsou v oblasti pedagogiky vzděláni, nevadí. Pouze 3 matkám tato skutečnost vadí a 24 matek uvedlo, že o této skutečnosti nepřemýšlely.

Položka 12. Jak hodnotíte částku, kterou centrum požaduje za návštěvu?

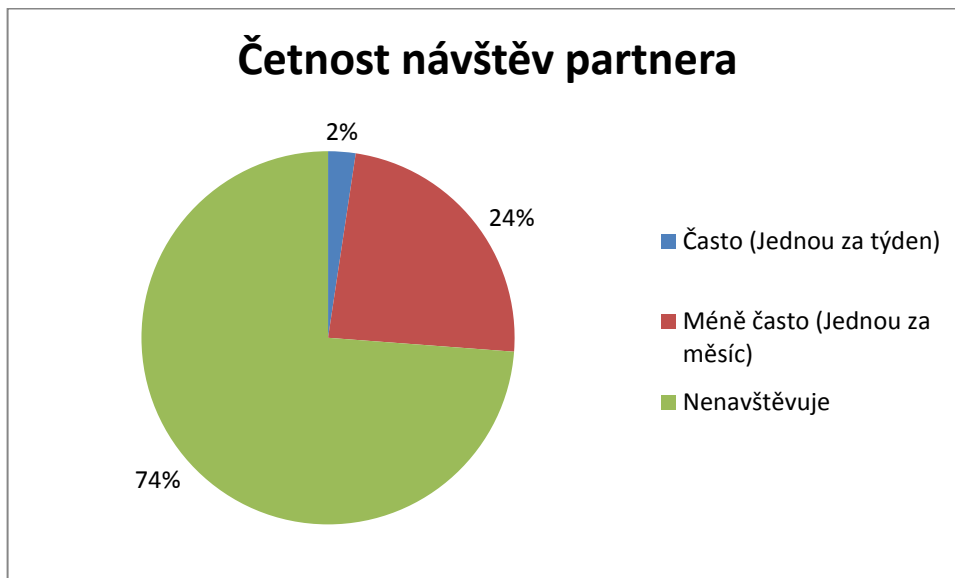
Graf 13. Názor na částku za návštěvu

Otázka číslo 12 byla směřována k částce, kterou centrum požaduje za návštěvu, ta činí 30 Kč. Hodnocení této částky je ve velké míře pozitivní, kdy 69 respondentek uvedlo, že částku hodnotí jako vhodnou. 29%, tedy 13 respondentek označilo částku za nízkou a pouze 2 respondentky uvedly, že je částka vysoká.

Položka 14. Jak často navštěvuje s vámi a vaším dítětem/děťmi Rodinné centrum Kaštánek váš partner?

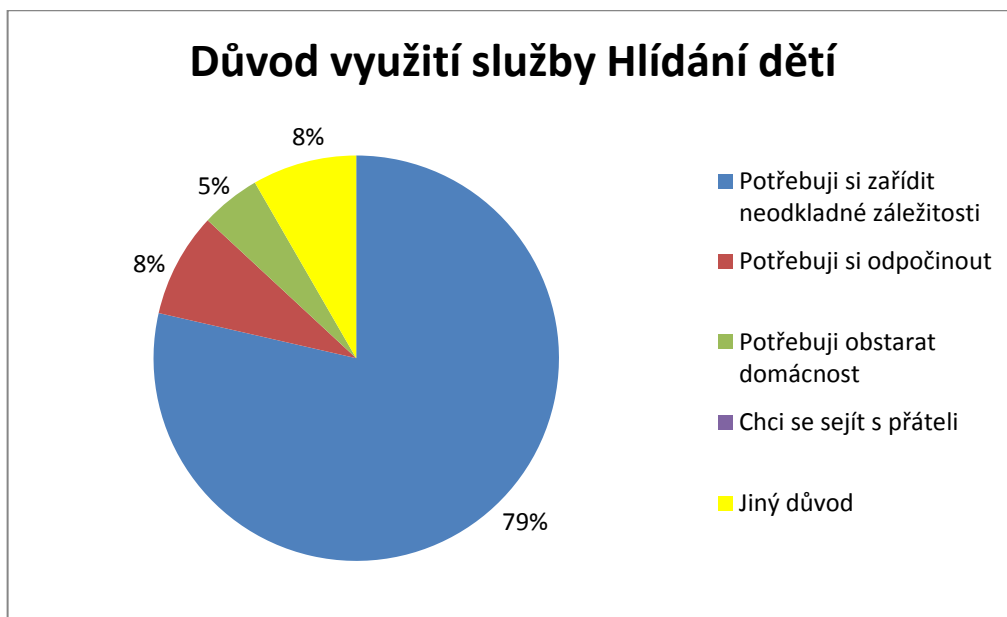
Graf 14. Četnost návštěv partnera

Klientem Rodinného centra Kaštánek je rodina, nicméně centrum nejvíce navštěvují matky s malými dětmi. Až 62 respondentek uvedlo, že s nimi centrum partner nenavštěvuje. 20 respondentek odpovědělo, že s nimi partner navštěvuje centrum méně často, tedy asi jednou za měsíc. Pouze 2 matky uvedly, že s nimi partner do centra dochází často, tedy asi jednou za týden.

Položka 15. Z jakého důvodu využíváte/byste využila službu – Hlídaní dětí?

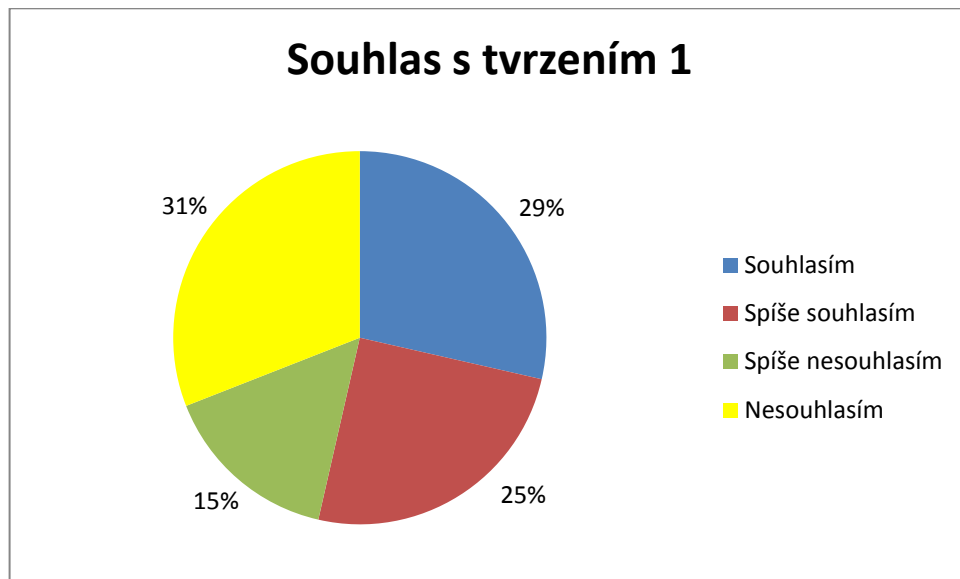
Graf 15. Důvod využití služby Hlídaní dětí

Otázka 15 byla zaměřena na službu – Hlídaní dětí. Otázka dávala možnost zvolit jen jednu odpověď. Nejčastějším důvodem, proč matky tuto službu využívají nebo by využily je, že si potřebují zařídit neodkladné záležitosti, tuto možnost zvolilo až 66 respondentek. Shodný počet voleb, a to 7 obdržely odpovědi: Potřebuji si odpočinout a Jiný důvod. Žádnou volbu neobdržela odpověď: Chci se sejít s přáteli.

Položka 16. S tvrzením: Rodinné centrum je určeno především dětem.

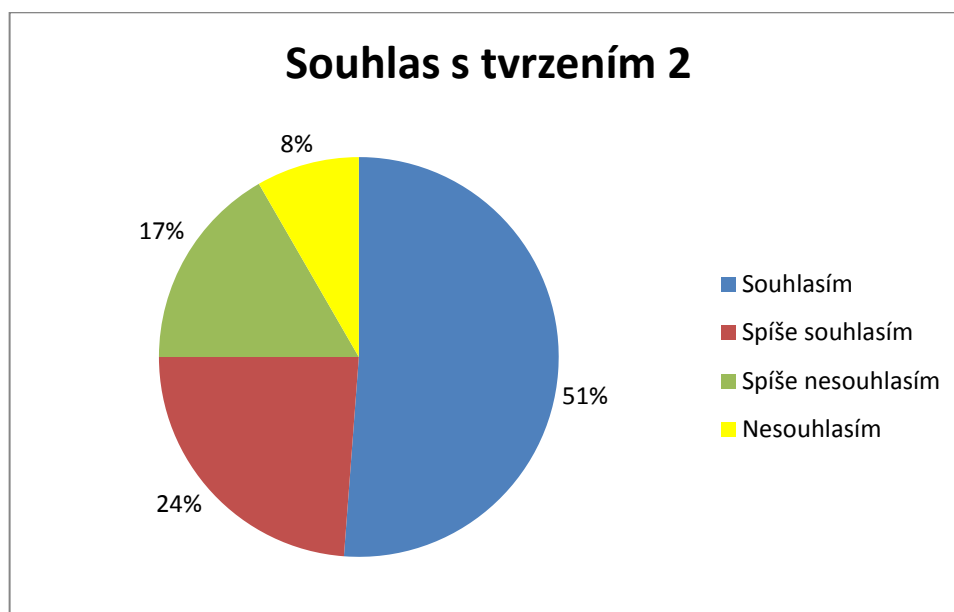
Graf 16. Souhlas s tvrzením 1

Jak je zjevné z grafu číslo 1, matky nejvíce využívají služby, které jsou určeny především dětem. Ale uvědomují si, že Rodinné centrum je určeno předně jim a ne dětem? Položka číslo 16 tedy zjišťovala, zda si matky uvědomují, že Rodinné centrum je předně určeno jim. Odpovědi na tuto otázku jsou rovnoměrné. 29%, což je 24 respondentek, s tvrzením souhlasí a 31%, tedy 26 respondentek nesouhlasí. Spíše s tímto tvrzením souhlasí 21 matek a 13 matek s tvrzením spíše nesouhlasí.

Položka 17. S tvrzením: Matka s jedním dítětem má více možností, jak trávit volný čas.

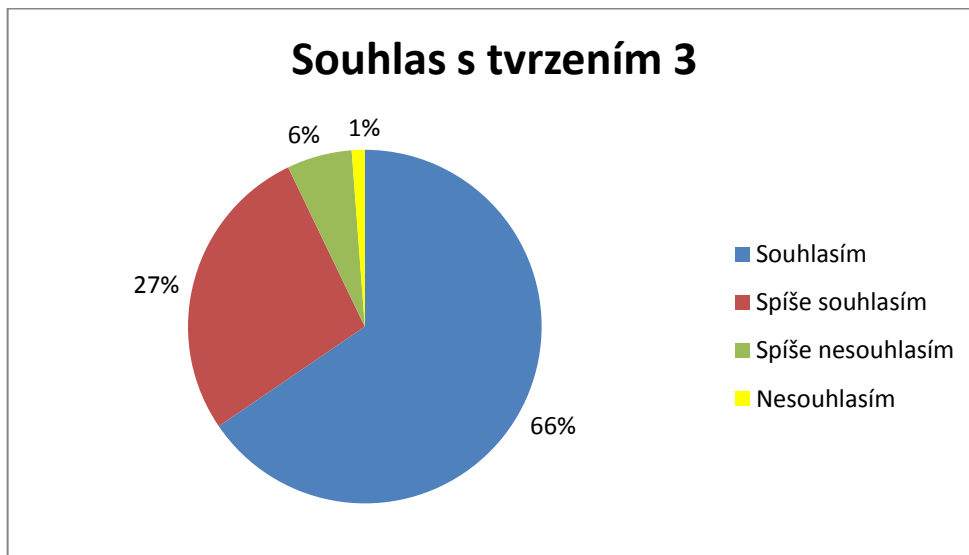
Graf 17. Souhlas s tvrzením 2

Položka 17 zjišťovala, zda si matky myslí, že pokud mají jen jedno dítě, mají více možností, jak trávit volný čas. Nadpoloviční většina, tedy 43 respondentek zde uvedlo, že s tímto tvrzením souhlasí. 20 respondentek s tímto tvrzením spíše souhlasí a 14 spíše nesouhlasí. Pouze 7 matek udalo, že s tímto tvrzením nesouhlasí.

Položka 18. S tvrzením: Rodinné centrum představuje pro děti předškolního věku vhodnou možnost trávení času s ostatními dětmi.

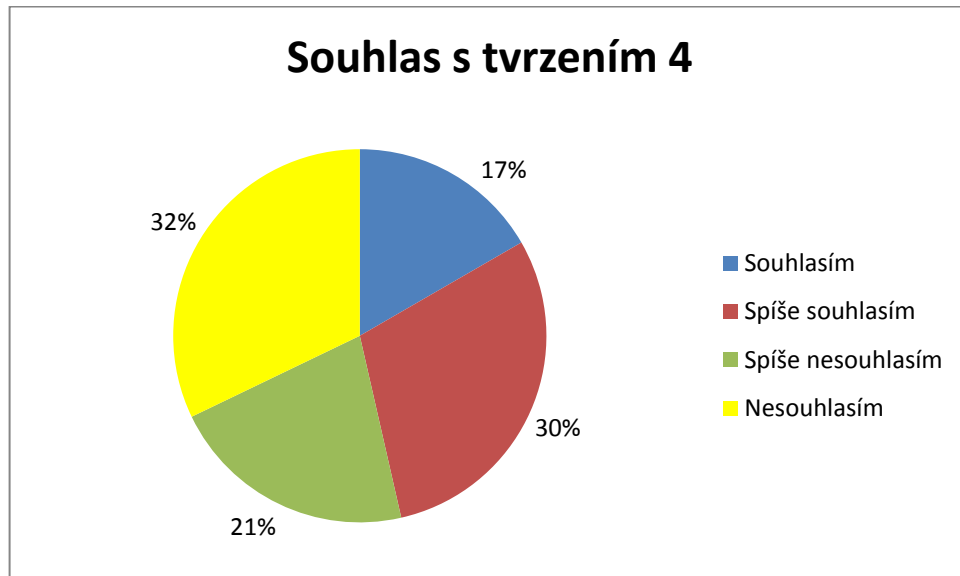
Graf 18. Souhlas s tvrzením 3

Položka číslo 18 se dotazuje, zda podle matek Rodinné centrum nabízí vhodnou možnost trávení volného času pro děti předškolního věku, v kolektivu ostatních dětí. Setkávání dětí předškolního věku může pomoci k jejich lepší adaptaci na školní kolektiv a také může podpořit fungování dítěte v kolektivu ostatních dětí. Až 66%, tedy 55 matek s tímto tvrzením souhlasí, 23 respondentek spíše souhlasí. Pouze 1 matka uvedla, že s tímto tvrzením nesouhlasí a 5 matek spíše nesouhlasí.

Položka 19. S tvrzením: Rodinné centrum Kaštánek využívám, protože mám více dětí a nemohu si dovolit trávit čas bez nich.

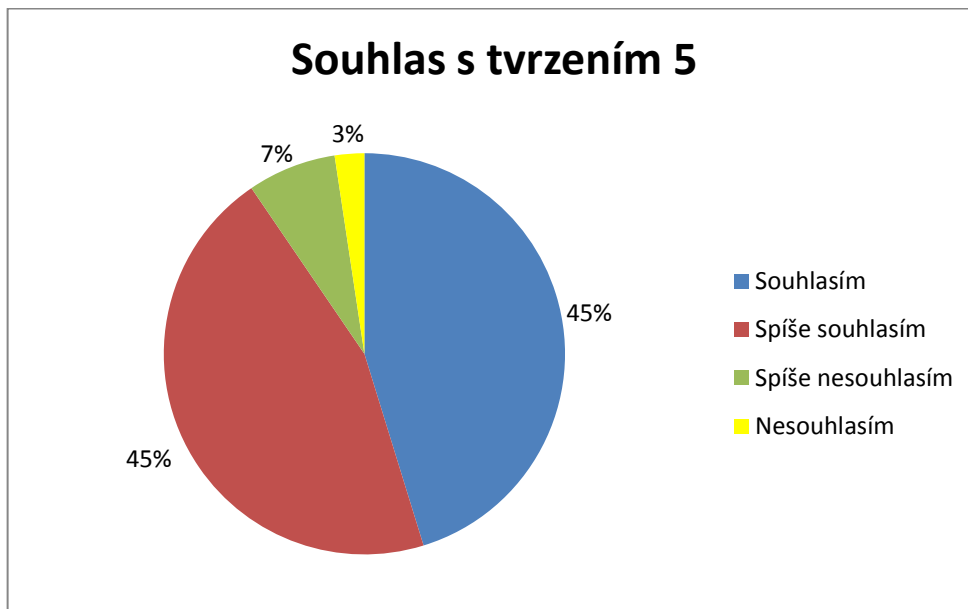
Graf 19. Souhlas s tvrzením 4

Položka 19 zjišťovala, jaký je názor respondentek na trávení volného času matek, které mají více dětí. Odpovědi jsou spíše rovnoměrné a nevyplývá z nich jasné stanovisko. Nejvíce respondentek, tedy 27 s tvrzením nesouhlasí a 18 respondentek spíše nesouhlasí. S tvrzením souhlasí pouze 14 respondentek a spíše souhlasí respondentek 25.

Položka 20. S tvrzením: Rodinné centrum představuje možnost, jak aktivně trávit volný čas v kolektivu ostatních rodičů a vyhnout se tak osamělosti.

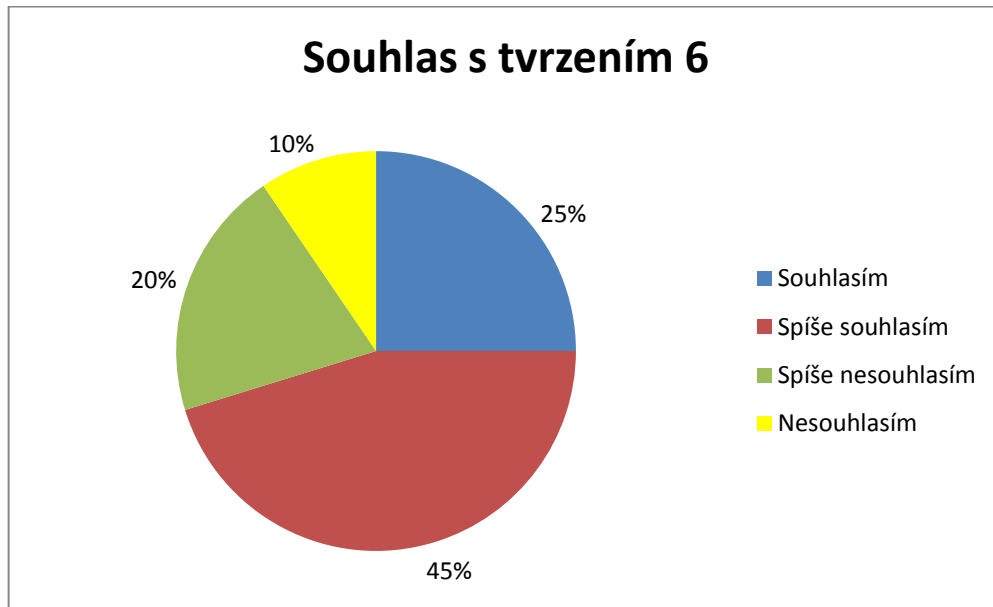
Graf 20. Souhlas s tvrzením 5

Položka 20 byla zaměřená na aktivní trávení volného času v kolektivu ostatních rodičů, což může přispívat k předcházení pocitů osamělosti a sociální izolace. Z grafu je zřejmé, že velká část respondentek s tímto tvrzením souhlasí a spíše souhlasí. Souhlasí 38 respondentek a spíše souhlasí také 38 respondentek. Jen malá část výzkumného souboru, tedy 2 respondentky s tvrzením nesouhlasí a 6 respondentek spíše nesouhlasí.

Položka 21. S tvrzením: Matky na mateřské/rodičovské dovolené často zažívají pocit osamění a izolaci od okolí.

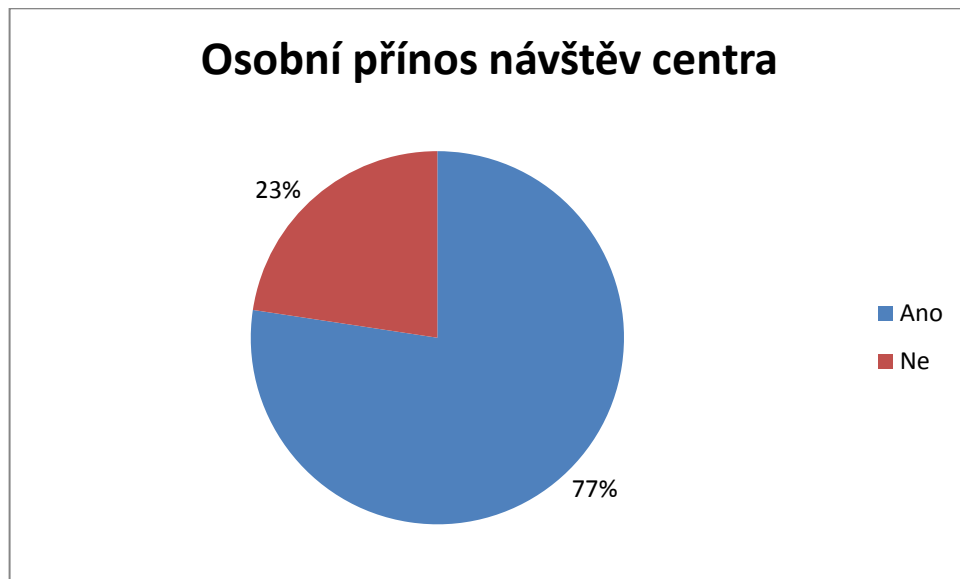
Graf 21. Souhlas s tvrzením 6

Položka 21 byla přímo zaměřena na to, zda si matky myslí, že mohou být při dlouhodobém setrvání s dítětem doma ohroženy pocity osamění a sociální izolací. 45%, tedy 38 matek s tímto tvrzením spíše souhlasí a 21 respondentek plně souhlasí. V menší míře jsou zastoupeny matky, které s tvrzením spíše nesouhlasí, a to 17. Pouze 8 respondentek s tvrzením nesouhlasí.

Položka 22. Má pro vás navštěvování centra osobní přínos?

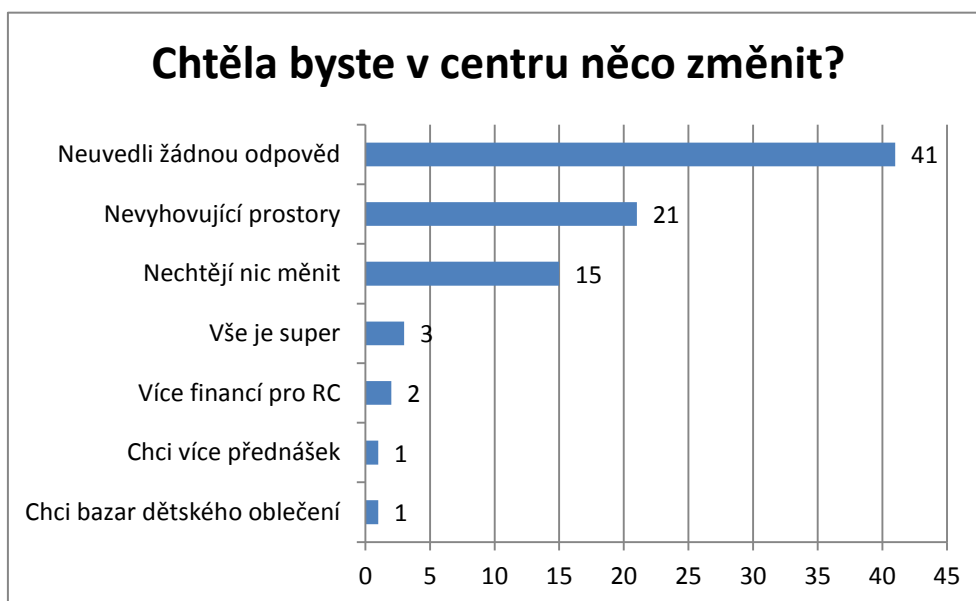
Graf 22. Osobní přínos návštěv centra

Otázka 22 nabízela respondentkám odpověď: Ano (necítím se tolik sama, sdílím zkušenosti s ostatními rodiči, dozvídám se nové informace), tuto odpověď zvolilo až 77% souboru, tedy 65 matek. Druhá možnost odpovědi: Ne (nemám pocit osamění, centrum využívám především kvůli mému dítěti, které může trávit čas v kolektivu jiných dětí), tuto odpověď zvolilo pouze 19 respondentek.

Položka 23. Chtěla byste v centru něco změnit a z jakého důvodu? (Uveďte)

Graf 23. Chtěla byste v centru něco změnit?

Otázka číslo 23 dávala respondentkám možnost otevřeně se vyjádřit k tomu, co by chtěly v centru změnit a z jakého důvodu. Odpovědi byly shrnuty do sedmi kategorií. Bez mála polovina respondentek neuvedla žádnou odpověď. Nejvíce respondentek zde uvedlo, že by chtěly změnit prostory centra, jednalo se zde např. o odpovědi: Větší prostory. Více místa. Respondentek, které v centru nechtějí nic měnit je 15. Dle 3 respondentek je v centru všechno super. 2 respondentky by přály centru více finančních prostředků. Více přednášek a bazar dětského oblečení, obdržely 1 volbu. Vystává zde otázka, z jakého důvodu 41 respondentek neuvedlo žádnou odpověď, zda proto, že jsou v centru se vším spokojeny nebo proto, že neměly zájem se vyjádřit.

5.3 Interpretace dat

Nyní přistoupíme ke shrnutí získaných dat. Z výzkumu vyplývá, že největší zastoupení výzkumného souboru představují matky s dvěma dětmi. V nejvyšší míře se matky o Rodinném centru dozvěděly od přátel a nejčastěji se RC nachází v místě bydliště matek.

Cílem výzkumu bylo zjistit, jaké služby matky využívají nejvíce a jak často do centra docházejí. Ze zpracovaných dat vyplývá, že nejvíce využívanou službou jsou Aktivity určené dětem, což je jistým paradoxem, protože mateřská či rodinná centra jsou předně určena matkám, respektive rodičům. Tento zjištěný fakt se shoduje s teoretickou částí, kde jsme uvedli, že matky se vždy snaží stavit své děti do popředí a často jim podřizují své

aktivity. Další nejvíce využívanou službou jsou Přednášky a besedy, následuje Multisenzorická místnost – Snoezelen. Naopak nejméně využívanou službou je Informační služba. Ze získaných dat vyplývá, že Rodinné centrum Kaštánek využívá většina matek často a některé i velmi často, RC Kaštánek je tedy opětovně vyhledávanou organizací. Zda jsou matky spokojeny s nabízenými aktivitami a se samotným poskytováním služeb bylo také jedním z cílů, na které se výzkumné šetření zaměřilo. Ze zpracovaných dat je zřejmé, že jsou matky ve vysoké míře s nabízenými aktivitami spokojeny a kvalitu poskytování služeb hodnotí jako velmi dobrou a dobrou. Mezi nejčastější důvody, proč Rodinné centrum Kaštánek matky navštěvují, se řadí možnost získávání informací, nových dovedností, sdílení zkušeností, řešení problémů s ostatními rodiči. Opět se zde také ve větší míře objevuje možnost, která staví do popředí dítě, a to: Moje dítě tráví čas v kolektivu ostatních dětí. Jak jsme již uvedli, rodiče nejvíce využívají aktivity určené dětem, zda si rodiče uvědomují, že rodinné centrum je určeno předně jim, bylo také předmětem výzkumu. Výsledky výzkumu jsou v tomto případě nejednoznačné, odpovědi respondentek byly spíše rovnoměrné. Více jak polovina respondentek souhlasí či spíše souhlasí s výrokem, že RC je určeno především dětem. Pouze 26 matek si uvědomuje, že je centrum určeno jim a 13 matek uvedlo, že spíše s daným výrokem nesouhlasí a uvědomují si tedy, že centrum je spíše určeno rodičům. Z dalších zjištěných dat vyplývá, že matky v nejvyšší míře souhlasí s tím, že mohou být na mateřské/rodičovské dovolené ohroženy pocity osamění a sociální izolací. Převážná část respondentek také souhlasí nebo spíše souhlasí s výrokem, že RC představuje prostor pro setkávání a přispívá tak k předcházení osamělosti a sociální izolace. Uvědomění si rizik, které může přinášet dlouhodobé setrvání s dítětem doma na rodičovské dovolené, je velmi důležité pro prevenci a také pro řešení již vzniklých problémů spojených s osamocněním. Závěrečná část dotazníkového šetření nám poskytuje informace o tom, zda má pro matky navštěvování RC Kaštánek osobní přínos. Z výsledků je zřejmé, že velká část, až 65 respondentek, vidí v navštěvování centra přínos pro osobní život, což se jistě pojí s kvalitou služeb, které centrum nabízí, také s poskytováním služeb a v neposlední řadě se zázemím centra. K prostorovému zázemí centra se vyjadřovala velká část respondentek v poslední položce dotazníku, kde se měly matky vyjádřit k tomu, co by v centru chtěly změnit a z jakého důvodu. Nejčtenější odpovědi zde bylo naráženo na vnitřní a vnější prostory centra, které by si respondentky přály větší a upravenější. Respondentky také ve větší míře uvedly, že by v centru nechtěly nic měnit. Naneštěstí v této poslední položce dotazníku polovina respondentek neuvedla

žádnou odpověď a žádná z respondentek neuvedla, z jakého důvodu by bod, který uvedla, chtěla změnit.

Výzkumné šetření hodnotíme jako zdařilé. Domníváme se, že se nám podařilo dosáhnout stanovených výzkumných cílů. Z výzkumného šetření je patrné, že matky jsou ve velké míře s Rodinným centrem Kaštánek Valašské Klobouky, z. s. spokojeny a často jej vyhledávají.

5.4 Doporučení pro praxi

Tématu rodiny se v současné době věnuje mnoho autorů, kteří se často zaměřují na vývoj rodiny v čase, na současnou situaci rodiny, která je často popisována jako krize rodiny a jedna z hlavních témat, která se v oblasti rodinného soužití v současné době často skloňují, a to odklad rodičovství, trend mít jen jedno dítě, zaměstnání obou partnerů, snižující se sňatečnost a vysoká míra rozvodovosti. Doporučení pro širokou praxi spočívá především ve větším zájmu autorů zabývat se problematikou mateřských/rodinných center. Odborné publikace zabývající se touto problematikou, by byly jistě vítaným zdrojem informací, jak pro odbornou, tak pro širokou veřejnost, zabývající se možnostmi péče o rodinu.

Konkrétní doporučení směřovaná na Rodinné centrum Kaštánek Valašské Klobouky, z. s. vycházejí z výzkumného šetření, kde se matky navštěvující centrum vyjadřovaly k jednotlivým položkám v dotazníku. Centru bychom doporučili zaměřit své aktivity také více na otce, protože matky ve vysoké míře uvedly, že s nimi partner RC Kaštánek nenavštěvuje. Společně strávený čas celé rodiny v centru jistě podporuje vzájemné vztahy jejich členů. Toto je jistě obtížné zajistit, protože většina otců se během dne nachází v zaměstnání, proto bychom doporučili centru programy, které by byly realizovány v pozdních odpoledních hodinách. Dále bychom centru doporučili, aby se snažilo zajistit svým pracovníkům alespoň základní informace o obecné pedagogice, volnočasové pedagogice, psychologii, vývojové psychologii a o sociální práci, prostřednictvím dostupných kurzů. Domníváme se, že alespoň základní znalosti těchto oborů jsou při práci s rodinou nezbytné. V dalším doporučení se odráží potřeby matek, které v dotazníku často uváděly, že by si přály změnit prostory centra. Zde bychom tedy centru doporučili renovaci vnějších prostor centra, ovšem je zřejmé, že se nejedná o jednoduše proveditelnou změnu.

Doporučení, které míří k rodičům, vyplývá ze souvislosti teoretických východisek této práce a výzkumného šetření. To znamená, že rodiče často staví do popředí své dítě a podřizují mu své zájmy a aktivity, což bylo také výsledkem výzkumného šetření, kdy matky nejvíce využívají služby určené dětem a některé zastávají názor, že rodinné centrum je určeno předně dětem. Proto bychom matkám i otcům doporučovali, aby se snažili ukázat svému dítěti, že nejsou jen máma a táta, ale že jsou také samostatná osobnost, která má také potřebu se realizovat a mít své vlastní, osobní zájmy a aktivity. K tomu přispívají mateřská/rodinná centra tím, že nabízejí hlídání dětí během aktivit určených pro rodiče a tím dávají rodičům prostor pro vlastní realizaci.

ZÁVĚR

Období, kdy rodič setrvává na rodičovské dovolené s dítětem doma, je jistě jedním z nejkrásnějších období v životě člověka. Avšak tato životní etapa s sebou přináší také mnoho problémů a úskalí. Dítě vyžaduje celodenní péči, rodičovství je nezrušitelnou rolí, která vyžaduje velkou míru zodpovědnosti, změnu životního stylu, změnu partnerského vztahu i jisté ekonomické zázemí. Na rodiče je také kladen jistý tlak ze strany společnosti, aby byl dobrým rodičem a uměl své dítě vychovávat. V období péče o dítě rodiče často omezí své sociální kontakty a středem jejich pozornosti se stává jejich dítě. Aby rodiče aktivně trávili svůj volný čas, nezabředávali do stereotypu a nebyli sociálně vyloučení, nabízí své služby mateřská/rodinná centra.

Cílem bakalářské práce tedy bylo, zaměřit se na mateřská centra, která prostřednictvím služeb, které nabízí, působí preventivně proti sociální izolaci a rizikovému chování, které se může v rodině vyskytovat, a přispívají k smysluplnému trávení volného času všech členů rodiny.

Teoretická část práce je rozdělena do tří kapitol, ve kterých jsme se věnovali rodině, mateřským centrům obecně a konkrétním centrem, kterým se teoretická i výzkumná část práce zabývala, je Rodinné centrum kaštánek Valašské Klobouky, z. s. Výzkumné šetření bylo zaměřeno na matky navštěvující Rodinné centrum Kaštánek. Z výzkumu vyplývá, že RC Kaštánek je často vyhledávanou organizací a nejvíce využívané jsou aktivity určené dětem a přednášky a besedy. Matky jsou ve vysoké míře spokojeny s aktivitami, které centrum nabízí a kladně hodnotí také poskytování nabízených služeb.

Domníváme se, že mateřská/rodinná centra představují pro rodiče jednu z nejvhodnějších možností, jak aktivně trávit čas v období rodičovské dovolené. Centra poskytují prostor pro sdílení, vzájemnou pomoc a podporu. Rodiče zde mohou získávat nové informace, podělit se o své zkušenosti, společně s ostatními rodiči a pracovníky či odborníky řešit své problémy, prostřednictvím různorodých kurzů a aktivit se mohou realizovat, a to vše za přítomnosti jejich dětí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, a. s., 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.
2. JANIŠ, Kamil ml. *Úvod do problematiky volného času*. Vyd. 1. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2009. ISBN 978-80-7248-530-7.
3. KOLÍNSKÁ, Rút. *Mateřská centra*. Praha: Pražské matky, 1995. ISBN 80-901864-0-8.
4. KOŤA, Jaroslav, Dobromila TRPIŠOVSKÁ a Marie VACÍNOVÁ. *Sociální psychologie: vybrané kapitoly*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013. ISBN 978-80-7452-029-7.
5. KŘÍŽKOVÁ, Alena a kol. *Práce a péče: proměny "rodičovské" v České republice a kontext rodinné politiky Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2008. ISBN 978-80-86429-94-6.
6. MAŘÍKOVÁ, Hana, Alena KŘÍŽKOVÁ a Marta VOHLÍDALOVÁ. *Živitelé a živitelky: reflexe (a) praxe*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2012. ISBN 978-80-7419-100-8.
7. OCISKOVÁ, Marie a Ján PRAŠKO. *Stigmatizace a sebestigmatizace u psychických poruch*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, a. s., 2015. ISBN 978-80-247-5199-3.
8. SMUTKOVÁ, Lucie. *Sociální práce s rodinou: vybrané kapitoly z teorií a metod sociální práce*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2007. ISBN 978-80-7041-069-1.
9. ŠERÁK, Michal. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6.
10. ŠMOLKA, Petr. *Jak přežít mateřskou*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, a. s., 2011. ISBN 978-80-247-3083-7.

SEZNAM INTERNETOVÝH ZDROJŮ

1. RODINNÉ CENTRUM KAŠTÁNEK. *O nás*. [online]. © 2016 [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://www.rc-kastanek.cz/clanky/o-nas.html>
2. RODINNÉ CENTRUM KAŠTÁNEK. *Kurzy*. [online]. © 2016 [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://www.rc-kastanek.cz/clanky/detsky-lesni-klub-vrbenka/zakladni-informace/>
3. RODINNÉ CENTRUM KAŠTÁNEK, 2016. *Dětský lesní klub Vrběnka*. [online]. © 2016 [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://www.rc-kastanek.cz/clanky/detsky-lesni-klub-vrbenka/zakladni-informace/>
4. SÍŤ MATEŘSKÝCH CENTER. *Mateřská centra*. [online]. © 2009 [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://www.materska-centra.cz/sit-mc-v-cr/co-jsou-mc/>
5. SÍŤ MATEŘSKÝCH CENTER. *Historie sítě MC*. [online]. © 2009 [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://www.materska-centra.cz/sit-mc-v-cr/historie-site-mc-v-cr/>
6. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2016. *Náboženská víra obyvatel podle výsledků sčítání lidu – 2011*. [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/nabozenska-vira-obyvatel-podle-vysledku-scitani-lidu-2011-61wegp46fl>.
7. LABUSOVÁ, Eva, 2007. *Jak velkou mít rodinu?* [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: http://www.evalabusova.cz/clanky/jak_velkou_mit_rodinu.php
8. NEBESOVÁ, Petra, 2005. *Mateřská dovolená*. [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://poradenstvi.unas.cz/prectete-si/materska-dovolena/>
9. ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ, 2015. *Peněžitá pomoc v mateřství*. [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/nemocenske-pojisteni/davky/penezita-pomoc-v-materstvi.htm>
10. INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV, 2016. *Rodičovský příspěvek*. [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/rodicovsky_prisp
11. HORÁKOVÁ, Petra, 2016. *Mateřská centra vytáhla mámy z izolace čtyř stěn, říká Růt Kolínská*. [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://my89.cz/materska-centra-vytahla-mamy-z-izolace-ctyr-sten-rika-rut-kolinska/>

12. AKTIVNÍ OTCOVSTVÍ, 2016. *Otcovská dovolená může platit od roku 2017*. [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://ilom.cz/novinky/info-servis/otcovskadovolena-muze-platit-od-roku-2017/>

SEZNAM DALŠÍCH ZDROJŮ

1. KOLÍNSKÁ, Rút, 2015. *Sedm důvodů, proč je dobré zajít do mateřského centra, a to nejen pro mámu, ale i pro tátu*. Máma a já. Praha: Vydavatelství ORBIS IN, s. r. o.
2. VÝROČNÍ ZPRÁVA, Rodinné centrum kaštánek, z. s., 2014.
3. STANOVY, Rodinné centrum Kaštánek, z. s., 2015.
4. Rozhovor s vedoucí centra Mgr. Markétou Šobáňovou

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

MC Mateřské centrum

RC Rodinné centrum

OD Otcovská dovolená

MPSV Ministerstvo práce a sociálních věcí

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1.	38
Graf 2.	39
Graf 3.	40
Graf 4.	41
Graf 5.	42
Graf 6.	43
Graf 7.	44
Graf 8.	45
Graf 9.	46
Graf 10.	47
Graf 11.	48
Graf 12.	49
Graf 13.	50
Graf 14.	51
Graf 15.	52
Graf 16.	53
Graf 17.	54
Graf 18.	55
Graf 19.	56
Graf 20.	57
Graf 21.	58
Graf 22.	59
Graf 23.	60

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Otázky na vedoucí centra Mgr. Markétu Šobánovou

Příloha P II: Dotazník

PŘÍLOHA P I: OTÁZKY NA VEDOUCÍ CENTRA MGR. MARKÉTU ŠOBÁŇOVOU

1. Jak vznikla myšlenka o založení rodinného centra Kaštánek?

Myšlenka vznikla před 7 lety v době, kdy jsem se přistěhovala s třemi dětmi (4, 6, 8 let) poblíž Valašských Klobouk a měla jsem chuť vrátit se po mateřské ke své profesi a zároveň dělat něco užitečného pro lidi. V Kloboukách žádné rodinné centrum tehdy nebylo a tak jsem se chytila této vize.

2. Jaká byla při zakládání Kaštánku podpora ze strany vedení města a ze strany obyvatel města?

Projekt vzniku rodinného centra jsme po založení občanského sdružení (dnes spolek) prezentovali na zastupitelstvu města s žádostí o příslib finanční spoluúčasti. Nesetkali jsme se však s pochopením ani s podporou.

3. Jakým způsobem zajišťujete financování centra?

Na rozjezd centra mi dal 300 000 Kč jeden kamarád, který chtěl podpořit dobrou věc. Bez toho bychom asi začít nemohli. Také nájem jsme měli půl roku zdarma. Na MPSV v dotačním programu rodina (stěžejní dotační program pro všechna centra v ČR) se může žádat až po roce činnosti organizace. Ten první rok se prostě musí nějak přežít. Já jsem pro první rok využila dotace na veřejně prospěšné pracovní místo z úřadu práce a měla jsem alespoň minimální mzdu. Žádali jsme granty přes různé nadace (Nadace Děti-kultura-sport, Nadace Via, atd.) a granty vypsané Městem Valašské Klobouky a Zlínským Krajem. To je součástí rozpočtu každý rok. Dotace MPSV, granty, Město, Kraj a v neposlední řadě také sponzoři. Bez sponzorských darů bychom nemohli fungovat. Také na VPP pracují u nás 3 -4 lidi a jsou hrazení z ÚP. Stálí zaměstnanci (hrazení z MPSV) jsou 3. Financování je stále složitý problém. Zejména lhůty vyplácení dotací. Např. na rok 2015 jsme dostali peníze 4. června 2015, což je opravdu dost pozdě. Ten projekt děláme od 1. ledna a peníze dostaneme až za 5 měsíců. Je to nefér ze strany státu. Podobně na začátku roku živoří všechny sociální služby v tomto státě. Je to špatný systém, který má vliv bohužel i na kvalitu práce v této oblasti.

4. RC Kaštánek se nachází v objektu soukromého majitele, nenabídlo vám město Valašské Klobouky jiné prostory?

Město nám nenabídlo žádnou jinou alternativu. Základní škola nám zpočátku nabídla prostory, které byly ale pro naši činnost z hlediska světelnosti a odhlučnění nevyhovující a Dům dětí a mládeže nám nabízel prostory své herny, ale jen časově omezeně a to bylo taky pro nás nevhodné.

5. Ve Valašských Kloboukách je známý fakt, že někteří občané se vyslovují proti RC Kaštánek, jaký to má dopad na fungování RC?

Myslím, že v současné době to už žádný výrazný vliv na fungování nemá. Klienti si nás našli a dojíždějí za našimi službami i z širokého okolí. Počet klientů od vzniku RC stále roste. Spíš řešíme problém s nedostatkem místa. Nikdy se nezavděčíte všem a to je normální. Každé centrum se nějak profiluje a v podstatě formuje lidmi, kteří v něm pracují a také těmi, kteří do něj docházejí. Někdy je jednodušší hodnotit to o čem ani moc nevím, než se pokusit to ovlivnit, vložit do toho něco ze sebe a tvořivě přistoupit k věci. Otevřené dveře tady mají všichni, je to už na nich, jestli přijdou nebo ne. Myslím, každé maloměsto se potýká s podobným problémem. „Tam nejdu, protože tam chodí tam ti“. Já jsem vyrostla v anonymní Ostravě, takže toto jde mimo mě.

6. Myslíte si, že negativní postoj některých obyvatel pramení z neinformovanosti o službě, či ze zášti vůči vám a klientům RC?

Většinou spíše z malé informovanosti o tom, co vlastně děláme a proč to děláme. Někdy také z toho, že pro některé je těžké přijmout přistěhovalce (náplovu), berou to jako zásah do jejich prostoru. Kolem Kaštánku se také pohybuje skupina tzv. „alternativních lidí“, kteří žijí napříč konvencemi této společnosti. Možná z toho mají někteří lidé strach a nerozumí tomu. Tato skupina alternativních je menšina klientů Kaštánku a ostatní klienti, kteří sem docházejí, spolu fungují naprosto v pohodě. Dalším důvodem negativního postoje je to, že nabízíme tvořivé prostředí – ne hotový produkt vhodný ke konzumu. Někdo prostě nechce tvořit, neumí to, nemá zájem. Půjde s dítětem raději na nějaké zábavné show s postavičkou z TV nebo korzovat po městě s kočárkem, předvést se v novém oblečku a sledovat výlohy.

7. Klientem RC je rodina, avšak návštěvníky jsou spíše matky s dětmi. Jaká je typická klientka centra?

Typická klientka? To je těžké. Každá je typická – každá je jiná. Každá má své specifika, počet dětí, vyhledávané služby, potřeby. A to je právě dobré, že je to různé. O to je to barevnější a lidi se mohou vzájemně obohatit. Typická klientka je ta, která přijde s jedním až třemi dětmi, využije jednu až dvě služby (logopedii, přednášku, kroužek, půjčovnu, konzultaci) při tom využije službu hlídání dětí a potom ještě pobude, pobeseduje s ostatními maminkami nebo s pracovníky centra. To je moc důležitá činnost pro prevenci nejen sociální izolace. Maminky si vyměňují informace z různých oblastí života a hlavně se odreagují a odpočinou si v kolektivu, který je jim blízký.

8. Z dat Českého statistického úřadu vyplývá, že mikroregion Valašsko – Klobucko se vyznačuje vysokou mírou porodnosti, což úzce souvisí s římskokatolickým vyznáním žen. Pozorujete tento fakt u klientek navštěvujících centrum?

Ano, jsou zde časté rodiny, které mají 3 a více dětí. Což pro nás znamená více hlídání při aktivitách pro rodiče. Bohužel MPSV toto nijak nezohledňuje a stále počítá počet klientů jako počet rodin.

9. Myslíte si, že matky, které setrvávají s dětmi na rodičovské dovolené, mohou zažívat sociální izolaci?

Určitě ano. Zvláště v dnešní době, kdy je trend rodit spíše později a to ve věku od 25 do 35 let, je pak péče o dítě velkou životní změnou. Ta žena má už do té doby dosti silně vybudovaný svůj život, koníčky, kariéru a do jisté míry i ego. Naráz se jí narodí dítě, všechno se změní, ztrácí společnou řeč s kamarády, které měla do té doby. Mění se její role v partnerském vztahu. Mění se její role ve společnosti vůbec a ona musí znova vystavět a jinak vystavět svou roli, identitu, postavení. Otřásá se v základech a ta sociální izolace se k tomu ještě přidá. Je pro ni dobré jít mezi lidi, kteří prošli nebo procházejí tím samým procesem. Někdo to řeší s kamarádkou, kamarádkami, schází se doma, venku atd. Někdo to řeší na Facebooku v rámci různých diskusních skupin a pak se ti lidi třeba z celé republiky sjíždí, aby se viděli naživo. A jiné matky prostě chodí do rodinného centra a řeší si to tam. Ta potřeba se v mateřské a rodičovské roli

zorientovat a posunovat tady je. Co se týká toho, že klienti RC jsou zejména ženy, tak to je podobné jako to, že v obchodech najdete také hlavně ženy, ale pak z toho profituje celá rodina. Prostě ženy mají větší potřebu komunikovat o svých emočních a jiných záležitostech. Odreagují se tím, že to sdělí a je půlka problému pryč. Vždycky byly ženské komunity, které vytvářely pro ženy tento prostor pro sdílení, vzájemnou podporu, tvoření, humor. Ať už se dralo peří, společně se pralo, tančilo, zpívalo, vykládalo a kolem toho se točily děti. Pro ty děti to je taky dobré vidět matku v akci, matku, která se realizuje, komunikuje, rozvíjí se. V té komunitě dříve vychovávali všichni všechny a to bylo pro ty děti také dobré, že z více stran viděli stejné morální zásady, hranice atd. Že to platí obecně a není to výmysl jen jejich matky. Děti potřebují děti a to je taky důležitá součást života v rodinném centru. Děti mají potřebu hrát si s druhými dětmi, pozorovat, učit se a to se právě v rodinných centrech děje, samozřejmě s maminkou v zádech, po ruce.

10. Jakým způsobem získáváte nové klienty?

Klienti sami přicházejí. Vyvěšujeme po městě náš měsíční program, občas dáme hlášení do městského rozhlasu nebo tiskovou zprávu na web města. Průměrná návštěvnost našich webových stránek je nyní 118 klientů denně.

11. O které služby mají podle vás nejvíce klientky zájem?

Tak to je těžká otázka. Asi o kroužky snoezelen, miniškolku, dětský lesní klub, psychologické poradenství.

12. Myslíte si, že si klientky uvědomují, že rodinné centrum je především určeno jim a ne dětem?

Asi si to neuvědomují. Někteří možná ano.

13. Jednou ze služeb, které poskytujete je Lesní klub Vrběnka, jak vznikla myšlenka založit lesní klub? Jaké máte na Vrběnce ze strany klientů a občanů města ohlasy? Myslíte si, že jsou rodiče z Valašsko-Klobucka, v dnešní postmoderní době připraveni dávat své dítě do lesního klubu?

Lesní klub Vrběnka vznikl zdola, to znamená z potřeb klientů, aktivních maminek, kteří si sami vymysleli, že pro své děti chtějí přirozený pohyb venku a partnerský přístup dospělých. A tak to vzniklo. Sami se podíleli na budování zázemí klubu a stále

jsou aktivní, i co se týká zajištění činnosti klubu. Ohlasy těch co docházejí do Vrběnky jsou dobré. Všichni jsou spokojení a oceňují i to, že si Vrběnku spolu s dětmi vlastně sami tvoří. Jinak co se týká občanů města, tak nemám žádnou zpětnou vazbu. Vrběnka je dost „zašitá“ na kraji města ve vrbách, takže veřejnost se s její činností ani moc nepotkává. Co se týká připravenosti rodičů dávat děti do lesního klubu, tak je to zase o tom, že vždycky tady bude skupina lidí, kteří budou chtít své děti vychovávat tímto způsobem a budou to vyhledávat. Pak budou ti, kteří vůbec nebudou chápat, proč by děti měli dávat někam jinam než do státní školky. Je to stejné jako to, že někdo si koupí biozeleninu na trhu, protože v tom vidí hodnotu – zdraví, lidská práce, domácí prostředí, bez chemikálií atd. a ostatní si koupí zeleninu v marketu protože je tam nejlevnější a nejbližší. Jsou to mimoběžky, řekla bych.

14. Vy sama jste magistra psychologie, avšak pracovníci centra vysokoškolské vzdělání nemají. Myslíte si, že by bylo pro centrum přínosem, kdyby i pracovníci centra byli vzděláni, např. v oblasti volnočasové pedagogiky, vychovatelství či psychologie? Myslíte si, že by bylo možné zajistit financování vysokoškolsky vzdělaných pracovníků?

Vzdělání je v zásadě přínosem, ale není to taky všechno. Pokud má někdo vzdělání a je vyhořelý nebo bez zájmu, tak mu to stejně nepomůže. Pro nás by bylo spíše lepší, kdyby si pracovníci mohli udělat různé kurzy (dnes je jich velká nabídka) např. na programy ve snoezelen, muzikoterapii, arteterapii, pohybovou výchovu, kurzy osobnostního rozvoje atd. než nějaké souvislé vzdělání s titulem. A s financováním vysokoškolsky vzdělaných lidí je to samozřejmě v našem případě problém. Neměli bychom na to prostředky. Co se týká psychologa, tak myslím stačí pro zařízení našeho typu jeden.

15. Ověřujete nějakým způsobem spokojenost klientů s poskytovanými službami?

Děláme někdy dotazníkové šetření a také jsme otevření kdykoli pro zpětnou vazbu.

16. Plánujete do budoucna v centru nějaké změny?

Rádi bychom rozšířili prostory centra a podáváme teď projekt na mikrojesle – poskytování péče o děti od 6 měsíců do 4 let věku dítěte. Projekt je nastaven pro 4 děti v rozsahu 8 hodin denně. Také chceme dále pokračovat v projektu

Vzdělávání ve skupině pro domoškoláky, který probíhá tento školní rok v prostorách ČSOP Kosenka s počtem 9 dětí od 6 do 10 let.

17. Přála byste si něco změnit? Např. prostory, postoj občanů města...

Přála bych si vyhrát tak 5 miliónu a moct dělat chvíli bez stresu z nedostatku finančních prostředků práci, kterou dělám doposud. Přála bych si mít stále tak skvělé lidi kolem sebe, jak zaměstnance, tak klienty. Je pro mě důležité být v prostředí, kde se můžu stále něco učit. Postoj občanů mě celkem nepálí. Všem bych přála, aby dokázali rozšířit své obzory.

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK

Dobrý den, jsem studentka 3. ročníku, oboru Sociální pedagogika, Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Tímto Vás chci požádat o vyplnění krátkého dotazníku, který se týká využívání služeb Rodinného centra Kaštánek. Tento dotazník je součástí mé bakalářské práce a Vámi uvedená data budou použita pouze pro účely výzkumu. Dotazník je zcela anonymní.

Zvolte, prosím jednu odpověď, u některých otázek je možno zvolit více odpovědí, tyto otázky jsou označeny pokyny pro vyplnění.

Děkuji za Váš čas, Magdaléna Baklíková

1. Kolik máte dětí?

- a) 1
- b) 2
- c) 3 a více

2. Odkud jste se dozvěděla o Rodinném centru Kaštánek?

- a) Od přátel
- b) Z internetu
- c) Z Valašsko - Klobuckého zpravodaje
- d) Na vítání občánků ve Valašských Kloboukách
- e) Jiné

3. V jaké vzdálenosti od vašeho bydliště se Rodinné centrum Kaštánek nachází?

- a) V místě bydliště
- b) Do 5 km od bydliště
- c) 5 – 10 km od bydliště
- d) Více jak 10 km od bydliště

4. Jak často navštěvujete Rodinné centrum Kaštánek?

- a) **Velmi často (Několikrát do týdne)**
- b) **Často (Jednou za týden)**
- c) **Méně často (Jednou za 14 dní)**
- d) **Málo (Jednou za měsíc)**

5. Jaké služby centra využíváte nejvíce? (Zvolte maximálně 3 odpovědi)

- a) **Psychologické poradenství**
- b) **Multisenzorická místnost – Snoezelen**
- c) **Přednášky a besedy**
- d) **Služby určené nastávajícím maminkám (Předporodní kurz, cvičení pro těhotné ženy, konzultace porodní asistentky)**
- e) **Konzultace s odborníky (Logopedie, Konzultace fyzioterapeutky, Laktační poradna)**
- f) **Miminoklub**
- g) **Hlídaní dětí, Mother office**
- h) **Kurz zdravého vaření**
- i) **Aktivity určené dětem (Divadelní představení pro děti, volná herna, zahrada)**
- j) **Informační služba**
- k) **Tvořivé dílny**
- l) **Knihovnička, půjčovna**

6. Využíváte, nebo hodláte začít využívat službu - Dětský lesní klub Vrběnka?

- a) **Ano**
- b) **Ne**

7. Jaký je váš názor na Dětský lesní klub Vrběnka, jste ztotožněna s myšlenkou lesního klubu?

- a) **Ano (S myšlenkou klubu jsem ztotožněna, je vhodným místem pro rozvoj dítěte a uvědomění si přírody)**
- b) **Ne (S myšlenkou lesního klubu nejsem ztotožněna, celodenní pobyt venku ve všech ročních obdobích není pro děti vhodný)**
- c) **Nevím**

8. Využíváte odbornou literaturu, kterou centrum nabízí?

- a) **Ano**
- b) **Ne**

9. Jaký je nejčastější důvod, proč centrum navštěvujete?

- a) **Moje dítě/děti tráví čas v kolektivu ostatních dětí**
- b) **Trávení volného času v kolektivu s možností mít s sebou své dítě/děti**
- c) **Získávání informací, nových dovedností, sdílení zkušeností, řešení problémů s ostatními rodiči**
- d) **Cítím se osamělá, partner tráví mnoho času v zaměstnání**
- e) **Jiný**

10. Jste spokojena s aktivitami, které centrum nabízí?

- a) **Ano**
- b) **Spíše ano**
- c) **Spíše ne**
- d) **Ne**

11. Jak hodnotíte kvalitu poskytování nabízených služeb?

- a) **Velmi dobré**
- b) **Dobré**
- c) **Průměrné**
- d) **Špatné**

12. Jak hodnotíte částku, kterou centrum požaduje za návštěvu?

- a) **Vysoká**
- b) **Vhodná**
- c) **Nízká**

13. Považujete pracovníky centra za odborníky?

- a) **Ano**
- b) **Spíše ano**
- c) **Spíše ne**
- d) **Ne**

14. Jak často navštěvuje s vámi a vaším dítětem/děťmi Rodinné centrum Kaštánek váš partner?

- a) **Často (Jednou za týden)**
- b) **Méně často (Jednou za měsíc)**
- c) **Nenavštěvuje**

15. Z jakého důvodu využíváte/byste využila službu - Hlídaní dětí?

- a) **Potřebuji si zařídit neodkladné záležitosti**
- b) **Potřebuji si odpočinout**
- c) **Potřebuji obstarat domácnost**
- d) **Chci se sejit s přáteli**
- e) **Jiný důvod**

16. S tvrzením: Rodinné centrum je určeno především dětem.

- a) **Souhlasím**
- b) **Spíše souhlasím**
- c) **Spíše nesouhlasím**
- d) **Nesouhlasím**

17. S tvrzením: Matka s jedním dítětem má více možností, jak trávit volný čas.

- a) **Souhlasím**
- b) **Spíše souhlasím**
- c) **Spíše nesouhlasím**
- d) **Nesouhlasím**

18. S tvrzením: Rodinné centrum představuje pro děti předškolního věku vhodnou možnost trávení času s ostatními dětmi.

- a) **Souhlasím**
- b) **Spíše souhlasím**
- c) **Spíše nesouhlasím**
- d) **Nesouhlasím**

19. S tvrzením: Rodinné centrum Kaštánek využívám, protože mám více dětí a nemohu si dovolit trávit čas bez nich.

- a) Souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Spíše nesouhlasím
- d) Nesouhlasím

20. S tvrzením: Rodinné centrum představuje možnost, jak aktivně trávit volný čas v kolektivu ostatních rodičů a vyhnout se tak osamělosti.

- a) Souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Spíše nesouhlasím
- d) Nesouhlasím

21. S tvrzením: Matky na mateřské/rodičovské dovolené často zažívají pocit osamění a izolaci od okolí.

- a) Souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Spíše nesouhlasím
- d) Nesouhlasím

22. Má pro vás navštěvování centra osobní přínos?

- a) Ano (necítím se tolik sama, sdílím zkušenosti s ostatními rodiči, dozvídám se nové informace)
- b) Ne (nemám pocit osamělosti, centrum využívám především kvůli mému dítěti, které může trávit čas v kolektivu jiných dětí)

23. Chtěla byste v centru něco změnit a z jakého důvodu? (Uveďte)

.....